I.M.ȘTEFAN

O întîmplare în IMPĂRĂȚIA ZĂPEZILOR

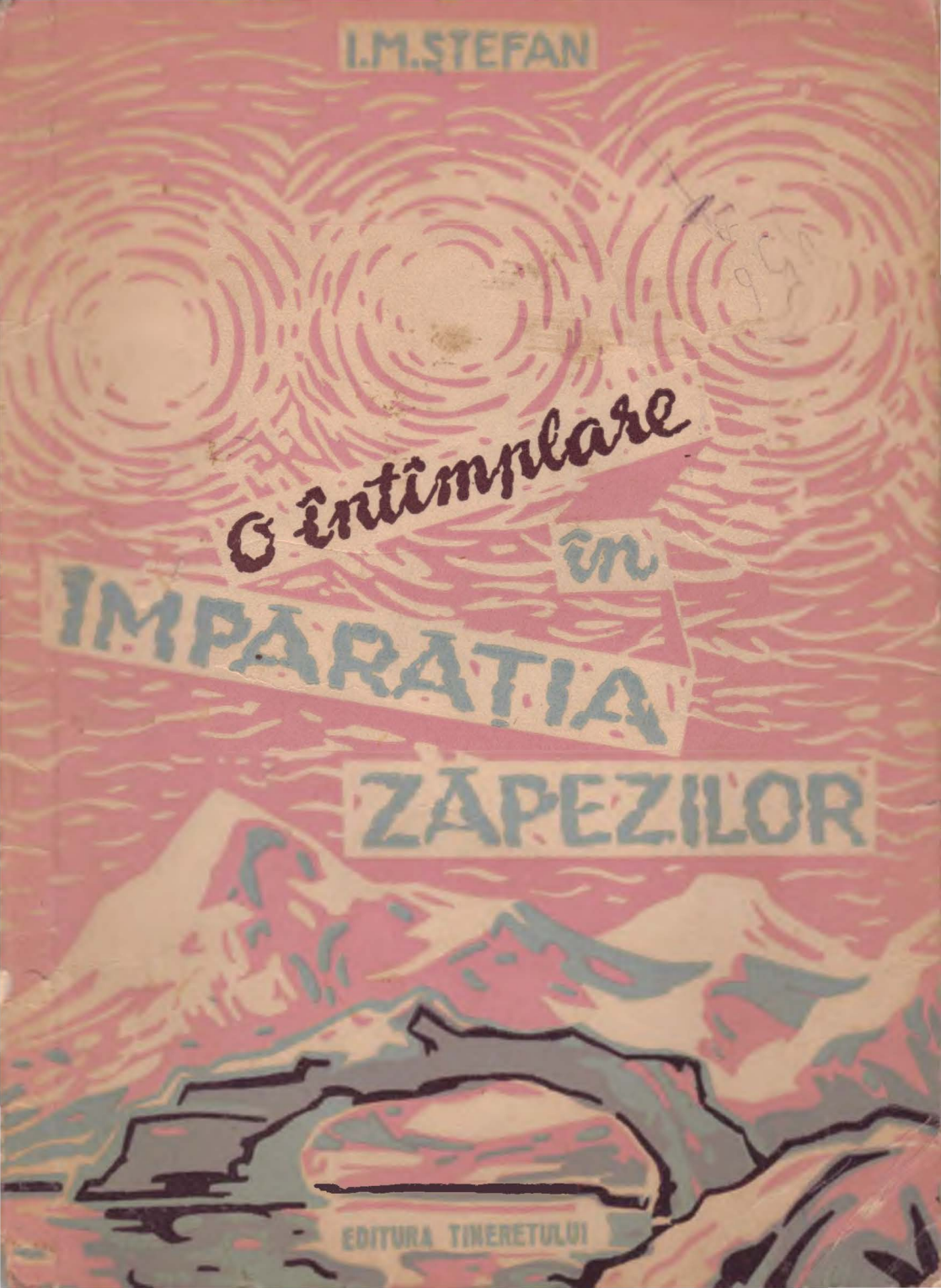

EDITURA TINERETULUI

I. M. ŞTEFAN

O ÎNTÎMPLARE ÎN ÎMPĂRĂŢIA ZĂPEZILOR

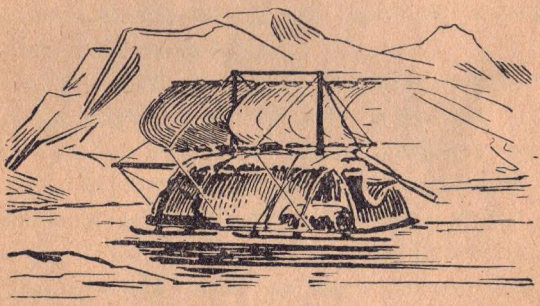

1959
EDITURA TINERETULUI

Coperta şi ilustraţiile de
AL. AVRAMESCU

1. „ALBATROSUL“

Avionul de transport săgeta peste întinderea calmă a apelor. Aerul rece și sclipitor era așa de străveziu, încît depărtarea orizontului se arăta amăgitoare.

Cei doi băieți, Niels și Karel, priveau prin ferestruicile rotunde. Simțeau viteza înaintării lor, uitîndu-se la sloiurile de gheață plutitoare, cu reflexe de pietre prețioase, ce se pierdeau de la un capăt la altul al mării. Printre dungile mărunte ale valurilor, punctele acestea argintii dispăreau mereu, în locul lor ivindu-se altele și altele, ca o mare lunecătoare, nesfîrșită, plăsmuită dintr-un albastru oțelit, aprins de razele Soarelui.

Se împingeau aproape cu umărul, pentru ca fiecare să poată cuprinde cu privirea întreaga imensitate a mării; se simțeau amețiți la gîndul că ei cutreierau locuri pe care hărțile geografice le însemnau doar cu reliefuri colorate în albastru, în verde sau în cafeniu. Ar fi dorit ca zborul acesta să-i poarte pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale planetei și sub ochii lor vrăjiți să se desfășoare zonele uimitoare de vegetație ale globului.

Plecarea în această călătorie fusese pusă la cale încă de mult. Bunii prieteni de astăzi — Niels danez, Karel ceh — se cunoscuseră cu doi ani în urmă, într-o tabără internațională a elevilor, organizată în Romînia.

Mai întîi, laolaltă cu ceilalți elevi veniți de pe întinsul celor cinci continente, vizitaseră timp de zece zile țara. Trecuseră prin marele centru industrial al Borzeștilor, cunoscuseră impunătoarea hidrocentrală de la Bicaz și călătoriseră cu vaporașele pe imensul lac de acumulare. Se minunaseră cercetînd perfecțiunea centralelor atomoelectrice romînești, străbătuseră marele tunel care unea Muntenia cu Ardealul, trecînd pe sub Carpați; admiraseră culturile de plante alimentare realizate în bazine de apă cu săruri nutritive, unde se obțineau cîteva recolte pe an. Apoi se așezaseră în tabăra propriu-zisă, pe malul fermecător al Mării Negre.

Acolo, sub Soarele strălucitor al litoralului, întinși pe nisipul fierbinte, își împărtășiseră toate gîndurile, toate năzuințele. Karel îi vorbise lui Niels despre excursiile pe care le făcea în fiecare vară prin munții Boemiei și Slovaciei cu tatăl său, profesor de științe naturale și cercetător pasionat al rocelor, plantelor și animalelor. În aceste excursii, profesorul lua pe cei mai buni elevi ai școlii din Brno, printre care se număra întotdeauna și Karel. La rîndul său, Niels îl ispitea pe bunul său prieten cu povestea unor zboruri făcute în tovărășia unchiului său, un aviator îndrăzneț.

Cu prilejul unei plimbări prin Delta Dunării — devenită de multă vreme nu numai un uriaș complex de exploatare a stufului, de pescuit și de vînătoare, dar și unul dintre cele mai bogate grînare ale Romîniei — cei doi băieți făcuseră marele legămînt: Karel promisese să-l convingă pe tatăl său ca în excursia din anul viitor să-l ia și pe Niels, iar peste încă un an plănuiau să călătorească împreună, cu avionul pilotat de unchiul lui Niels, spre ținuturile Nordului îndepărtat.

Tabăra internațională din Romînia se închisese, lăsîndu-le în suflet o amintire de neuitat. De atunci își scriau mereu.

În vara următoare, prima parte a visului se înfăptuise. Alături de elevii cehi, Niels suise culmile și piscurile sălbatice ale

munților Tatra, culegînd plante și frînturi de roci, făcînd fotografii cu cerbi și capre negre — toate acestea urmînd să îmbogățească frumoasa colecție a școlii din Brno. Apoi, la Praga, asistaseră la experiența lansării cu succes a primilor nori luminiscenți, creați de savanții cehi pentru iluminarea artificială a marilor orașe.

Acum se înfăptuia cea de-a doua parte a visului, căci porniseră în marea călătorie arctică...

Profilul lui Niels era îngust și delicat, iar privirea sa mioapă îi dădea un aer de sfiiciune. Își ducea la bun sfîrșit hotărîrile, numai în urma unei îndelungate chibzuiri, dar, o dată ce se convingea că fapta lui este temeinică și dreaptă, se pornea cu o înverșunare de fier. Interesul lui pentru călătorii era hrănit de o închipuire vie. Tărîmurile necunoscute îl atrăgeau prin chipul lor nou și încîntător. Ar fi dorit să vadă aurora polară sau înseninarea la tropice, după timpul ploios. Colecționa ilustrații cu tot soiul de curiozități ale naturii. Se interesa mereu de toate proiectele și invențiile prin care oamenii voiau să schimbe fața Pămîntului.

Firea lui Karel era practică și vîrtoasă: judeca expedițiile din punctul de vedere al folosului uman — și energia lui o chel-

tuia în acțiuni care-i puneau la încercare răbdarea și simțul de orientare. Era bucuros de faptul că Pămîntul nu mai are tărîmuri necunoscute și se simțea mîndru la gîndul că navele cosmice cutreieră spațiile dintre planete. Vedea în aceasta încă o dovadă a faptului că omul izbutește să înfrîngă încăpățînarea naturii, supunînd-o scopurilor lui superioare.

Niels era ca un arc încordat, Karel semăna cu un trunchi vînjos. Intențiile lui Niels erau tăioase și neînduplecate, ale lui Karel erau înflăcărate și repezi. Trupul lui Niels era lung și zvelt. Karel era mic și îndesat, dar neistovit la exercițiile sportive.

Zborurile prietenului său îi răpiseră lui Karel somnul. I le povestise cu atîta încîntare, încît de-abia așteptase să-l urmeze într-o bună zi. Se simțeau atît de apropiați sufletește, încît socoteau că între ei nu trebuie să rămînă nici o împrejurare însemnată din viață, neîmpărtășită.

— Peste un ceas sîntem la Barentsburg, în arhipelagul Spitzbergen! exclamă Niels, vesel, frecîndu-și mîinile. Ce zici, Karel, nu-i așa că unchiul meu e un pilot minunat? Cînd conduce el, abia simți decolările și aterizările, iar în aer — nici un viraj brusc, nici o mișcare pripită. Stăpînește de minune „Albatrosul"!

— Strașnic, nu alta! încuviință Karel. Eu, unul, i-aș încredința conducerea rachetei cosmice care va porni peste cîteva luni spre Oberon, satelitul lui Uranus.

Observația lui Karel stîrni o discuție aprinsă despre zborurile interplanetare. Dezbătură cu pasiune rezultatele științifice ale călătoriei astronavei sovietice, care explorase zona asteroizilor, aterizînd pe Ceres și Vesta. Tatăl lui Niels vizitase la Tula, orașul unde trăise Țiolkovski — și care devenise un fel de capitală a cosmonauticii — muzeul cu materialele obținute în această expediție.

Ce avea să mai aducă viitorul? Se pregăteau zboruri spre Pluton, ba chiar și spre stelele cele mai apropiate ...

Rămaseră un timp pe gînduri, apoi începură să vorbească despre călătoria lor, mai puțin depărtată dar mai concretă, mai reală și — într-un fel — mai interesantă.

— Nu-mi vine să cred că planul nostru se înfăptuiește! Azidimineață, în zori, am plecat cu avionul din Copenhaga și iată-ne, acum, cu mii de kilometri mai la nord, dincolo de cercul polar! zise Karel.

Desfăcură, pentru a nu știu cîta oară, harta pe care și-o desenaseră, cu multă migală, în ultima săptămînă dinaintea plecării. Pe ea era trasat, cu o linie roșie, groasă, itinerarul „Albatrosului".

Iată frumoasa Copenhaga, capitala Danemarcei, aflată în insula Zeelanda; de acolo porniseră. Zburaseră mai bine de două ore deasupra mării; zăriseră la un moment dat, spre răsărit, coasta Suediei și portul Göteborg. Apoi, în fața lor, se ivise țărmul crenelat al Norvegiei, cu fiordurile lui vestite — un fel de golfuri prelungi și stîncoase, care intrau adînc în uscat. La capătul unui astfel de fiord șerpuitor se afla orașul Oslo, capitala țării.

Deasupra pămîntului norvegian zăboviseră mai mult. Se înfruntaseră cu munții înalți, înfășurați în zăpadă. Văile înguste, străbătute de ape repezi, licăreau viu. Coamele catifelate și unduioase ale pădurilor tainice păstrau farmecul basmelor nordice.

Se opriseră, pentru o scurtă escală, pe aeroportul norvegian Narvik. „Albatrosul" descărcase, din pîntecul său larg, mărfurile aduse din Danemarca; luase la bord alte mărfuri, folositoare ținuturilor arctice; își întregise provizia de combustibil. Se înălțase apoi, iarăși, spre cer...

Zborul continuase, de această dată deasupra Mării Norvegici. Ținta lor era acum Spitzbergen, grupul de insule acoperit de zăpezi veșnice, udate la apus de Marea Groenlandei, la răsărit de Marea Barents, iar la nord de Oceanul Înghețat de Nord. Acolo, la Barentsburg, trebuiau duse mărfurile din Narvik — alimente,

echipamente, combustibil, unelte și mașini pentru locuitorii și cercetătorii științifici ai acestor locuri geroase ...

Linia roșie de pe hartă trecea peste locuri pe care Niels și Karel și le închipuiseră vag, din lecturi. Le părea firul fermecat ce-i călăuzea spre împărăția gheților, către care nădăjduiau de atîta vreme să se avînte.

Aveau doisprezece ani și iată-i exploratori ai ținuturilor polare! ... De abia așteptau să răstoarne sacul cu istorisiri de călătorie, în fața colegilor lor.

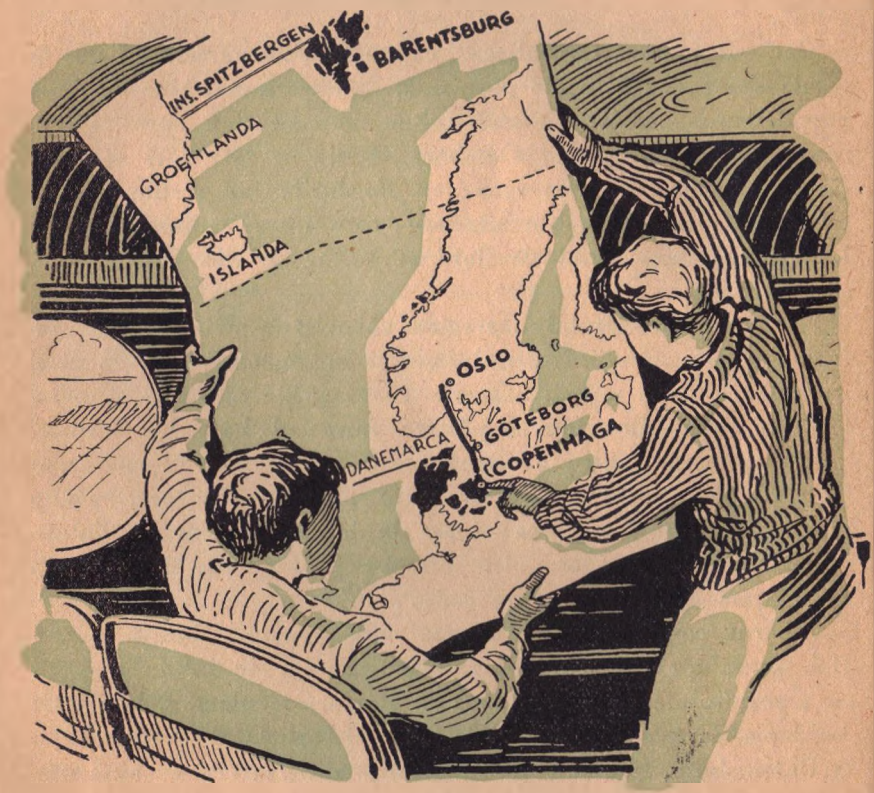

Karel scoase carnetul cartonat, în care nota, așa cum obișnuiau să facă exploratorii Arcticei și căpitanii de vapoare sau de rachete interplanetare, toată desfășurarea călătoriei. Înscrise cîteva observații scurte despre drumul parcurs.

Apoi însemnă:

„Prietenul meu privește marea cu nesaț. Este așa de mulțumit că a scăpat de strîmtoarea străzilor și odăilor, încît l-a apucat un fel de neastîmpăr. Ar vrea să înconjurăm tot globul pămîntesc".

Își aminti deodată că nu-i împărtășise lui Niels un lucru pe care-l socotea însemnat:

— Știi, Niels, acum cîteva zile, un văr mai mare mi-a adus de la Berlin o lanternă grozavă. Ca s-o încarci, n-ai decît s-o pui ziua cu un căpăcel deschis, la lumina Soarelui; dacă te afli în noaptea arctică, unde întunericul ține mai multe luni, o așezi la flacăra lămpii pe care o folosești. Lumina se preface în curent electric, care e strîns de niște acumulatori. Cînd ai nevoie să-ți lumineze afară, n-ai decît să apeși pe un buton!

O scoase din buzunar și Niels o cercetă cu mult interes.

— Ne va fi de mare folos! observă el și, după ce i-o înapoie, se duseră la fereastră.

Sloiurile deveneau treptat mai dese, iar spre nord-vest cerul căpătase, deasupra orizontului, o culoare albicioasă.

— Știi, Niels, ce înseamnă această panglică luminoasă? Să-ți spun eu. De cîte ori nu mi s-a tăiat răsuflarea citind amintirile lui Nansen, Sedov, Peary, Cikalov și ale altor exploratori vestiți!... Revăd uneori imaginile. Uite! Acolo, departe, trebuie să se afle o întindere imensă de gheață plutitoare — o banchiză. De obicei, astfel de banchize nu ajung prea departe la sud. Dar cine știe ce curent de apă sau ce vînt a împins încoace cîmpia de gheață?!...

2. NEGURA

În cabină intră unchiul lui Niels. Lăsase conducerea avionului pe mîna ajutorului de pilot, Kurt Frisen. Îi privi hotărît, bărbăteşte, pe cei doi băieţi, care se ridicaseră să-l întîmpine.

— Mai avem mult? îl întrebă Karel.

Christian Holm îi răspunse în alt fel: se îndreptă spre fereastră şi întinse mîna spre nord-vest; cîteva pete întunecate, acoperite de căciuli albe, ieşeau la iveală.

— Acolo e Spitzbergen! Dacă totul merge strună, sîntem într-o jumătate de oră la aeroportul din Barentsburg. Numai că s-ar putea să avem de furcă cu vremea. Barometrul a scăzut brusc, semn de furtună, dacă nu chiar de uragan! Să nădăjduim că vom ajunge la ţintă înainte de a ne apuca zgîlţîiala.

— În sfîrşit, încep peripeţiile! izbucni Karel.

Pilotul zîmbi.

— S-ar putea să le trăim din plin. Tocmai de aceea vom lua toate măsurile necesare. Aşteptaţi liniştiţi. Eu mă întorc în cabina de pilotaj.

Din prag, se mai întoarse şi le spuse:

— Am cerut ajutorul celei mai apropiate staţiuni de schimbare a vremii, dar nu cred că va izbuti să facă prea mult. Cu astfel de fenomene meteorologice, de mare amploare, e greu de luptat.

Zgomotul motoarelor se auzea acum mai puternic; luptau cu toată forţa, pentru a duce aparatul cît mai devreme la destinaţie.

— Priveşte spre insule! strigă deodată Niels, care se apropiase de geam.

În dreptul arhipelagului, seninătatea care încorona crestele semeţe ale munţilor se mohorî. Mantiile lor de zăpadă se înfo-

iară în poale, iar piepții albi se zbuciumară parcă: fîșii cenușii străpungeau limpezimea zilei și începură să se desfacă în toate părțile, ca un evantai cețos.

Văzduhul era răscolit de curenți aprigi, care se repezeau peste valuri și le trezeau cu furie. O mînie ascunsă biciuia coastele arhipelagului. Dintr-acolo, se porni o pată ciudată, apoi se înfășură în benzi cenușii, care se stîrneau de pretutindeni, se repezeau cu putere neașteptată, se măreau, iar peste ele, cutele cerului se încruntau. Toate acestea se iscară în cîteva clipe, ca și cum din pădurea nordică s-ar fi năpustit un zeu străvechi al furtunii, hotărît să strivească totul sub orbecăirea negurii care creștea înspăimîntător; vîjîia, scrîșnea, prăvălindu-se spre avion.

„Albatrosul" începu să tremure, să dîrdîie și, deodată, se smuci ca apucat de o putere irezistibilă, încît cei doi călători se pomeniră zvîrliți brusc, spre dreapta. Direcția de zbor cîrmise, într-un unghi mare, spre nord-vest.

— Grozave peripeții! repetă Karel.

— De n-ar fi decît asta, îngînă Niels, fără să-și ia ochii de la geam... Cred că unchiul încearcă să ocolească primejdia. Acesta trebuie să fi fost rostul virajului.

Negura continua să se apropie. Arăta ca un imens vîrtej, dinspre care se dezlănțuia un vuiet mai năpraznic ca zgomotul motoarelor.

Avionul nu reușea să iasă din regiunea periculoasă. Viforul se zbătea turbat, plesnind în toate părțile, ca un bici cu multe cozi. Întîlnirea avionului cu furtuna avea să aibă loc în cîteva minute.

— Începe să se întunece, Niels! strigă deodată Karel.

Deasupra „Albatrosului" alergau nori negri, grei, amenințători.

Se auzi un șuierat prelung: nava fu înghițită de furia viscolului...

Cristalele de zăpadă loveau învelișul aparatului într-un ropot violent și neîntrerupt. Mugetul furtunii albe, trepidația tot mai

puternică a aripilor avionului, huruitul motoarelor care luptau din răsputeri să deschidă calea „Albatrosului" se uneau într-o încleștare titanică. Prin geam nu se mai vedeau decît fulgii de zăpadă învălmășiți și răscoliți de vînt.

Se întunecase în plină zi. Farurile, care tocmai se aprinseseră, nu izbuteau să străpungă această înserare vijelioasă, ivită din senin. Motoarele gîfîiau tot mai anevoie, iar avionul tremura ca un om încercat de friguri.

Karel și Niels se apropiară pe nesimțite unul de celălalt. Se țineau de mînă, fără să spună nimic.

— Puneți-vă îmbrăcămintea polară! îi îndemnă Christian Holm, care revenise pentru cîteva clipe, să caute un instrument uitat în încăpere.

În cîteva minute, băieții îmbrăcară, peste hainele obișnuite, costumele polare. Nu erau clasicele cămăși din piele de ren, cu părul înăuntru, nici cojoacele din blană de cîine, izmenele din piele de focă, pantalonii și haina din blană de urs polar, ciorapii și cizmele îmblănite — care se foloseau cu multe decenii în urmă — ci cu totul altceva. Fiecare costum era alcătuit dintr-o singură bucată, de la picioare și pînă la cap; nu rămîneau descoperiți decît ochii, nasul, gura și pometii obrajilor. Țesătura, dintr-o masă plastică cenușie, era formată din șase straturi suprapuse, între care circula un gaz cu însușiri izolante, asigurînd o bună apărare împotriva frigului.

Și din nou începură să aștepte...

„Albatrosul" se apleca ba într-o parte, ba într-alta, atît de tare, încît trebuiau să se agațe de diferite lucruri, pentru a nu luneca de-a lungul podelei. La această neîntreruptă bălăbănire, se adăugară curînd niște salturi bruște ale aparatului, urmate de căderile pricinuite de „golurile de aer" întîlnite. Erau atît de vertiginoase, încît li se tăia respirația.

Ce n-ar fi dat acum să aibă pămîntul sub picioare!

— Mi-e rău, Niels! izbucni Karel.

— Şi mie, răsună vocea neliniştită a acestuia.

O nouă cădere, ca o rostogolire într-un hău, le dădu senzaţia unui gol dureros în stomac.

— Ne prăbuşim! strigă Niels.

3. O DESPĂRŢIRE TRAGICĂ

Capul roşcovan şi ager al lui Kurt se ivi în uşa cabinei de pilotaj.

— Curaj, băieţi! Încercăm să ne ridicăm cu „Albatrosul" deasupra furtunii! Staţiunea de schimbare a vremii n-a izbutit să facă nimic...

Avionul începu să suie.

Minutele se scurgeau grele, istovitoare. Uneori aveau simțământul că bătălia cu viscolul nu va mai putea să dureze mult, că zguduirea neîntreruptă va frînge „Albatrosul", sau că motoarele vor ieși învinse din lupta aceasta inegală, lăsîndu-l pradă vijeliei. Tremurul avionului pătrunsese parcă și în ei; fiori repezi le străbăteau trupul, dinții le clănțăneau fără vrere. Erau aruncați ba într-o parte, ba într-alta, ca niște pachete.

Și nicăieri nu se ivea o fereastră de lumină! Aceeași pîclă zbuciumată, aceleași neastîmpărate cristale de gheață, care se roteau la nesfîrșit, în cercuri și spirale, parcă bătîndu-și joc de nenorocirea lor! Același șuierat neîntrerupt al vîntului, cînd mai ascuțit, cînd mai înfundat. Erau ferecați într-o închisoare făurită din elementele furioase ale naturii și nici o poartă nu se deschidea spre salvarea mult dorită...

Cît timp trecuse? O oră, două — poate mai mult.

Acum, avionul nu mai urca, ci cobora. Mădularele le erau amorțite. Motoarele gîfîiau, obosite și ele. Doar furtuna își păstrase vigoarea.

Kurt își făcu din nou apariția.

— N-am izbutit să ieșim din viscol! Combustibilul e pe sfîrșite. Sîntem deasupra unei banchize și căutăm un loc cu vizibilitate mai bună, pentru a încerca o aterizare.

Coborîrea continua, amenințînd să se prefacă într-o adevărată cădere. Dar în clipa cea mai teribilă, cînd se părea că trupul de metal se grăbește spre pierzanie, gata să se zdrobească de gheață, „Albatrosul" se opri, cu o zguduitură grozavă: atinsese fundul unui „gol de aer".

Vizibilitatea se îmbunătățise și la geam se deslușì bine profilul alb și întins al banchizei. Zburau deasupra ei, la o mică înălțime, sub nori. Vîrtejul cumplit de adineauri se pierdea ca prin farmec în liniștea și încremenirea de aici.

Cîteva secunde mai tîrziu, avionul luă contact cu platoul de gheață. După o scurtă înaintare cu hurducături, roțile se prinseră

într-un colț de gheață și „Albatrosul" se opri brusc, zguduit zdravăn, astfel că lăzile și baloturile ajunseră să se izbească, din plin și cu răsunet, unele de altele.

Apoi motoarele amuțiră. Se lăsă o liniște de necrezut.

Într-o clipă, se repeziră la geamuri. Nu apucară să arunce decît o privire fugară peste întinderea albă, nemișcată și tăcută. Vîrtejuri de zăpadă, gonite de vînt, învăluiră în cîteva clipe și aceste locuri. Țeseau o perdea deasă între avion și lumea înconjurătoare; rostogoleau cu ele urletul sălbatec al viscolului arctic.

Din acest vacarm asurzitor se deslușeau un fel de trosnituri, care păreau că s-au iscat sub ei.

Christian Holm, urmat de ajutorul de pilot, intră în încăpere.

— N-avem timp de pierdut! Banchiza crapă sub noi. Cred că am aterizat pe o gheață tînără, fragilă, care nu suportă greutatea de zeci de tone a avionului. Trebuie să coborîm fără întîrziere!

Aprinseră toate farurile avionului și, în luptă aprigă cu furtuna de zăpadă, începură să descarce pe banchiză tot felul de lucruri folositoare, depunîndu-le la cîteva zeci de metri de avion.

Uneori viscolul îi țintuia pe loc, împiedicînd orice înaintare. Grămada de obiecte se mărea numai cu prețul unor mari sforțări. Încărcătura destinată Spitzbergen-ului cuprindea lăzi cu alimente, baloturi de îmbrăcăminte călduroasă și încălțăminte, schiuri, combustibil, arme de vînătoare, aparate de tot felul, bărci de cauciuc și caiace, corturi speciale și chiar un fel de căsuțe rotunde și ușoare, asemănătoare celor folosite de stațiunile polare sovietice în derivă.

Trebuia să se grăbească. Avionul începuse să se scufunde, lăsîndu-se totodată pe o parte.

Se apucară să pregătească pe gheață un al doilea depozit de materiale, la o oarecare distanță de primul, ca să aibă asigurate două puncte de sprijin.

Cîtva timp, cei doi băieți munciră cot la cot cu Christian și Kurt, înfruntînd vîntul aspru. Cristalele de gheață le înțepau pomeții obrajilor, dar știau că de eforturile lor depindea salvarea. Cînd se simțiră istoviți, Kurt îi adăposti în una din casele rotunde, descărcate pe gheață. Aprinsese mai demult, acolo, o lampă pentru încălzit. Le porunci să se odihnească. Se întoarse apoi la Christian, ca să continue descărcarea. Băieții umflară o saltea pneumatică, întinseră niște blănuri deasupra și se aruncară, morți de oboseală, pe ele. Adormiră.

O bubuitură înfiorătoare îi trezi. În cîteva clipe fură afară și o luară care încotro. Nu știau pe unde să apuce, fiindcă vîntul îi orbea. Deodată, auziră strigătul deznădăjduit al unchiului lui Niels. Se dezmeticiră din alergătura fără rost și, în fața ochilor, li se deschise priveliștea năpastei care-i lovise.

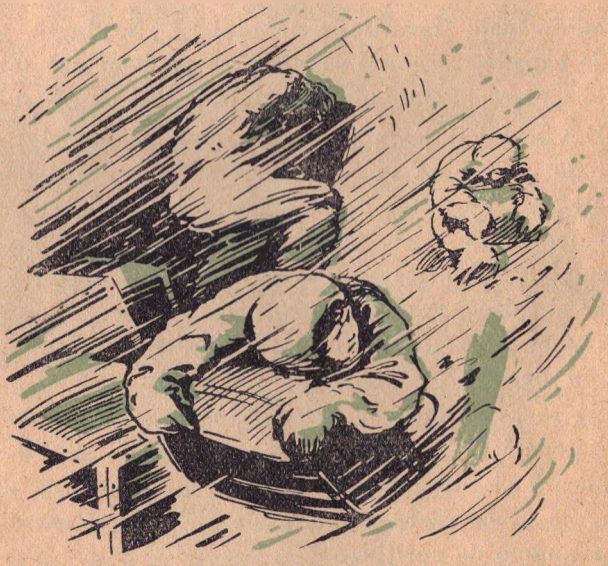

Vîntul se zvîrcolea în jurul avionului care se frînsese în două și ardea, pe jumătate scufundat. „Albatrosul" cel semeț zăcea răpus între colțurile de gheață. Un scurt circuit de la instalația de luminat provocase incendiul și apoi explozia rezervorului de combustibil. Limbile focului fîlfîiau acum, asemenea aripilor unor uriașe păsări purpurii.

Mai departe, în cealaltă parte a banchizei, se mișcau siluetele vagi ale unchiului lui Niels și ale lui Kurt. Scrîșnete furioase cutremurau gheața și întinderile ei păreau că se clatină. Nimic nu se mai ținea pe loc. Băieții săreau peste baloturi și pachete, dar toate jucau sub ei. Fuga lor se învîrtea mereu în același cerc. Scuturături puternice prindeau covorul de gheață, ca și cum un gigant s-ar fi ostenit să-l rupă, iar frîngerile din ce în ce mai tari îl crestau adînc. Vacarmul creștea, ca zgomotul unei avalanșe care se apropie. Canale largi apăreau în inima cîmpiei albe. Dintr-o banchiză se năștea mai multe.

Karel voia mereu să apuce spre locul unde se întrezăreau siluetele celorlalți, dar nu izbutea să strige destul de tare pentru a putea fi auzit de Niels, care la rîndul lui striga ceva de neînțeles. Băieții nu știau ce trebuie să facă mai întîi, pe jumătate paralizați de năvala vîntului.

Din cealaltă parte a banchizei, răzbăteau parcă strigăte ascuțite. Dar între ei și locurile acelea se deschisese un canal care se lărgea mereu. Deodată, o despicare grozavă se produse aproape sub ei, răsunînd ca o bubuitură.

Vechea banchiză nu mai exista.

Crăpat în mai multe locuri, platoul de gheață se disloca, sub furia vîntului. Niels izbuti să se ridice și să facă trei pași înainte, dar apoi nu mai putu să răzbată. De altfel, simți că marginea gheții este foarte aproape.

Între două răbufneli ale vîntului zări, acum mult mai de-

parte, gesturile vagi a doi oameni. Gîndul că se pierde de unchiul său îl înspăimîntă.

Strigă:

— Unchiule!... Kurt!...

Palmele grele ale vîntului îi înfundau glasul în gură.

Se asurzea singur cu strigăte neputincioase. Văzu bine crestele uriașe ale valurilor care-l despărțeau de unchiul său și de Kurt, răpiți de o altă frîntură de banchiză, tot mai departe. Îl auzi parcă pe Karel care striga ceva și se apropie de el.

Avionul aprins părea o făclie tot mai mică, ce se mistuia undeva, la marginea lumii. În sfîrșit, flacăra se stinse cu totul. Li se păru că au pierdut un far călăuzitor și au rămas îngrozitor de singuri.

Nu știau ce trebuie să facă. Ascultau dezlănțuirea din jurul lor, ascultau vuietul distrugerii. Se țineau de mînă, temîndu-se parcă de tumultul care se repezea să-i despartă. Își auzeau, aproape de tot, răsuflările pripite și obosite.

4. BANCHIZA PLUTITOARE

Trecuse o săptămînă de la tragica despărțire.

Viscolul contenise de mult. Cerul, de o seninătate deplină, nu amintea cu nimic de uraganul pustiitor ce bîntuise oceanul. Temperatura varia între 3 și 8 grade sub zero, iar Soarele se găsea tot timpul deasupra orizontului, așa cum se întîmplă vara, în ținuturile arctice.

Banchiza pe care rătăceau cei doi prieteni plutea spre apus, împinsă de vînt. Era un platou de gheață de o formă aproape triunghiulară; laturile lui aveau cîteva sute de metri lungime. În apropierea depozitului, banchiza era destul de dreaptă, dar mai încolo era spintecată de crăpături. Ochiurile de apă luceau în ropci. Movile din sloiuri de gheață se ridicau pînă la cîțiva metri înălțime.

În primele zile, Niels scruta ceasuri întregi orizontul. Căutînd să se amăgească singur, îl întreba de nenumărate ori pe Karel dacă nu cumva diferitele părți în care se desfăcuse vechea banchiză au fost prinse de același curent. În drumul pe care îl făceau, s-ar fi putut ivi și frîntura pe care naufragiaseră unchiul său și Kurt. Sta aproape toată vremea la marginea banchizei. Privea zarea și cea mai măruntă cută a orizontului, cea mai palidă umbră îl punea în stare de veghe încordată. Se ridica mereu să vadă mai bine ceea ce nu era decît o plăsmuire. Era mereu trist.

În timpul acesta, Karel începuse cu destoinicie munca de punere în rînduială a ceea ce mai rămăsese din lucrurile descărcate din avion. Dacă la început se îngrijorase de junghiurile dintre umeri, acum își dădea seama că trupul său este mai viguros decît ar fi putut să creadă. Se redeșteptase în el o voință simplă și

dîrză, pe care n-o cunoscuse decît cu ani în urmă, cînd făcuse o excursie pe crestele Alpilor. Era ager și judeca împrejurările cu mult spirit practic. Pilda lui era mai bună decît cuvintele de mîngîiere, iar Niels îl urmărea, zîmbindu-i sfios și îndurerat.

A treia zi, Niels se scutură din amorțeală, ca și cum ar fi luat o hotărîre tîrzie. Karel se bucură, fără să i-o spună, deoarece știa prea bine că de acum poate pune temei pe prietenul său. De ce să se gîndească mereu la starea lor nefericită, cînd aveau nevoie de toată energia și liniștea sufletească pentru a chibzui cît mai bine prin ce mijloace pot să înfrunte vitregia acestei izolări, a acestei plutiri în necunoscut?

Niels își veni repede în fire și, în următoarele zile, zelul său nu mai era de stăvilit. Cercetă temeinic poziția adăpostului pe banchiză și, pentru a-i spori stabilitatea, inventă un fel de legături, care-l fixau de greutatea unor lăzi de provizii.

Karel era mai priceput la căratul lucrurilor. Îi plăcea să se opintească ceasuri întregi pentru a rîndui totul în așa fel, încît să fie pregătit pentru cele mai neprielnice evenimente. Prudența cu care drămuia alimentele și apa era mișcătoare.

Începuseră să se gospodărească, pe cît se pricepeau, în adăpostul lor. Aveau în depozit diferite alimente — pesmeți, unt, carne și pește conservat, lapte praf, ciocolată, zeamă de lămîie, untură pentru gătit și, de asemenea, concentrate alimentare de ultimul tip. Nu duceau lipsă de nimic, ba se învredniciseră să mănînce bucate gustoase, pentru că lui Niels îi plăcea să-și dovedească talentul de bucătar. Lanterna automată a lui Karel era mereu scoasă la iveală, dîndu-le o lumină puternică și odihnitoare. Cu căldura o duceau de asemenea bine; aveau destule baterii pentru lampa lor cu raze infraroșii.

Cu cîteva zile în urmă, pe cînd dormeau, fuseseră treziți din somn de niște lătrături. Ieșiseră din adăpost, pe jumătate îmbrăcați, plini de nădejde. Existența unui cîine ar fi însemnat că un

om e pe aproape. Dar afară îi aștepta o mare dezamăgire. Lătrăturile nu veneau de la un cîine, ci de la o vulpe polară pribegită, cine știe cum, pe gheața plutitoare. Era un animal alb ca zăpada și de o neasemuită grație. Scormonea de zor prin depozit. Reușise să rupă cu dinții și cu ghearele un ambalaj plastic, care acoperea niște afumături, și acum se înfrupta din ele.

Ca s-o gonească, începură să strige, dar vulpea răspundea prin lătrături asurzitoare. Abia cînd aruncară cu bucăți de gheață în ea, izbutiră s-o alunge. În zilele următoare reveni însă de mai multe ori, producîndu-le noi pagube.

În cea de a cincea zi, o zguduitură puternică îi surprinse în timpul mesei de prînz. Adăpostul lor începu să se clatine, masa din mijlocul încăperii rotunde se răsturnă.

— Cutremur! Hai afară, Karel! strigă Niels.

Se întîmplase însă altceva. Banchiza pe care pluteau se ciocnise de o altă banchiză. Izbitura fusese atît de violentă, încît mai multe baloturi se rostogoliseră pînă departe de depozit, căzînd într-o copcă de apă, unde dispărură pentru totdeauna. Din păcate, acolo se aflau și concentratele alimentare.

Ca să evite pe viitor astfel de pierderi, ridicară în jurul depozitului un zid din blocuri de gheață, astfel că averea lor era acum ferită într-o adevărată cetate.

Cele două banchize se alăturară și începură să plutească înghemănate, pe oceanul nesfîrșit, întrepătrunse într-un masiv trainic.

Cu lemnul unor lăzi, băieții aprinseră, în cîteva rînduri, focuri de semnalizare, pe movilele de gheață mai înalte, în nădejdea că vreun avion sau vapor îi va descoperi. Dar cerul, ca și marea, rămîneau pustii.

Niels, Karel și vulpea păreau să fie singurii locuitori ai insulei albe.

5. RĂZBOIUL SLOIURILOR

Seara, cînd se întindeau pe blana din adăpost, discutau însufleţit şi cu speranţă despre ziua apropiată a salvării lor. Niels se gîndea la unchiul său cu o îngrijorare, care se schimba alteori în credinţa că trăieşte şi că a scăpat de urgia furtunii, iar neînfricatul Kurt l-a însoţit, ca totdeauna, în ceasul cel greu. Îi ştia doar gata să-şi rişte viaţa unul pentru altul. Şi-i închipuia porniţi în caiace, după încetarea furtunii, spre Spitzbergen sau vreun alt tărîm locuit. De acolo, îi căutau cu toate mijloacele . . .

Visau atît de des scena salvării, încît dimineaţa, cînd se trezeau, resimţeau cu nespusă tristeţe starea lor adevărată.

Atunci îi copleşeau altfel de gînduri. Deocamdată nu se puteau plînge de lipsa căldurii şi a alimentelor. Dar ce se va întîmpla dacă banchiza avea să fie împinsă spre sud, în regiuni tot mai calde? Gheaţa se va subţia, va crăpa, desfăcîndu-se în blocuri mici — şi atunci numai caiacele sau barca de cauciuc i-ar mai putea scăpa. Dar cu forţele lor slabe, neîncercate de asemenea vitregii, n-ar fi avut decît puţini sorţi să străbată marea pînă la vreun ţărm, aflat, desigur, la sute de kilometri depărtare . . .

Îşi petreceau ceasuri întregi în faţa unei hărţi a ţinuturilor polare, încercînd să ghicească pe unde rătăceau. Direcţia vîntului, care sufla neîntrerupt, ca şi direcţia de plutire a banchizei — pe care le stabiliseră cu ajutorul busolei — îi îndreptăţeau să creadă că se găseau undeva, spre apus de locul accidentului. Dar poziţia precisă nu o cunoşteau. Poate că erau la nord de coasta Islandei? Poate că ajunseseră în apropiere de Ţara lui Grant, la nordul continentului american? Poate că pluteau în marea care desparte Islanda de Groenlanda, sau, şi mai spre sud, în regiunea Capului Farwell? Se mai putea face o presupunere:

poate că vîntul nu-i gonise așa departe și vor avea norocul să acosteze cu banchiza pe insula Jan Mayen, unde știau că există un observator meteorologic; deci un adăpost și cîțiva oameni.

Cît de mult îi invidiau acum pe navigatorii destoinici, care, cu ajutorul unor instrumente simple, știau să stabilească precis, după aștri, poziția pe mare! ...

Depănau iar și iar tot ce știau despre călătorii arctici care se folosiseră de banchizele în derivă.

Pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea, norvegianul Nansen își lasase vasul, vestitul „Fram", să fie prins de ghețuri, la nord de Siberia răsăriteană, și nava plutise timp de peste doi ani spre apus, pînă nu departe de Spitzbergen.

Istoria cea mai însuflețitoare, pe care amîndoi băieții o știau pe dinafară, era însă cutezătoarea expediție a lui Ivan Papanin și a însoțitorilor săi, întemeietorii stațiunii științifice

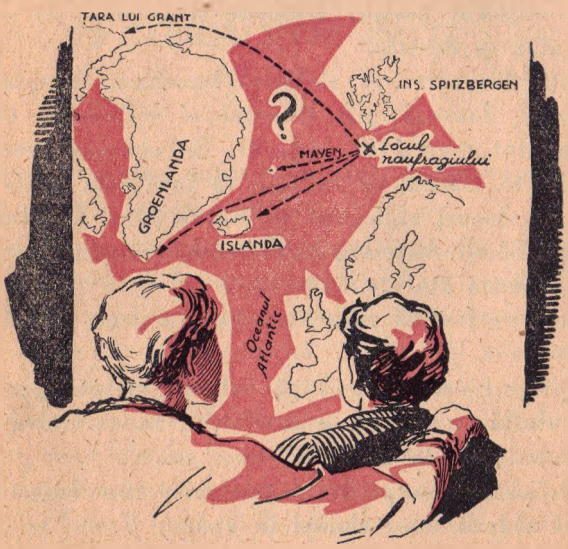

sovietice „Polul Nord 1". Vijelii puternice amenințaseră cu pieirea pe exploratori, dar, de fiecare dată, găsiseră mijloacele de a le înfrunta și de a reface ceea ce viscolul nimicise; pînă la urmă, gheţurile pe care fusese instalată expediția o porniseră spre sud, iar după un drum de aproape un an, două spărgătoare de gheață sovietice îi culeseseră de pe banchiză, tocmai cînd pericolul ciocnirii cu aisbergurile părea de neînlăturat...

A zecea zi a călătoriei le aduse vizita unor păsări — pescărușl, cufundari, pagofile albe și presuri de zăpadă. Se rotiră de cîteva ori deasupra lor și apoi dispărură, convingîndu-se că insula plutitoare nu le oferea condiții prielnice pentru trai. Nu mult după aceea, zăriră pentru prima dată, spre apus, un aisberg.

În seara aceleiași zile, răsună un uruit curios, urmat de o zdruncinătură puternică. Gheţurile începură dintr-o dată să se agite. Auzeau sub ei trosnete, care creșteau mereu. Simțeau terenul săltîndu-le sub picioare.

Panica îi cuprinse. Fugiră gîfiind, ore întregi, dintr-un loc într-altul, în mijlocul acestor scrîșnete și gemete, cu senzația că întinderea albă se desface.

În gheața din care era alcătuită banchiza, începuse o măcinare lăuntrică, datorită atît fluxului și refluxului cît și presiunii curenților marini și vîntului. Se spărgea mereu în alt loc; sloiurile se izbeau, se ridicau, se încălecau unele pe altele și formau pe alocuri ridicături de cîțiva metri înălțime. De nenumărate ori băieții văzuseră deschizîndu-se înaintea lor copci în gheață; apa țîșnea din ele, în valuri.

Adăpostul se înclină adînc și cîteva obiecte aflate înăuntru se răsturnară.

Karel, primul care-și recîștigă calmul, alergă spre barca de cauciuc, o umflă cu pompa și îngrămădi în ea cîteva obiecte și alimente trebuitoare la mare nevoie.

Deodată, se auzi o pîrîitură puternică, un muget năprasnic și clipocitul căderii unor sloiuri în apă.

Banchiza crăpase, aidoma desfacerii ei după explozia „Albatrosului". Crăpăturile se lărgiră repede și cîteva suprafețe albe, destul de mari, se desprinseră de marele corp de gheață. Acum adăpostul și depozitul nu mai erau decît la cîțiva metri de mare.

Ruptura domolise însă forțele care se măcinaseră cu îndîrjire. Piriiturile și zguduiturile slăbiră încetul cu încetul, pînă se se potoliră pe deplin.

In dimineața celei de a douăsprezecea zile de plutire a banchizei, deslușiră în zare o dungă întunecată.

Pămînt!...

Era un țărm cu munți înalți, acoperiți de zăpadă. La poalele lor — unde două golfuri păreau să pătrundă adînc în țărm — se vedeau niște locuri stîncoase.

6. PE ȚĂRMUL MARII INSULE...

Spre prînz, banchiza, mînată de vînt, atinse coasta, după ce trecu foarte aproape de un aisberg.

De teamă să nu se desprindă de pămînt, pentru a-și urma călătoria, cei doi băieți începură neîntîrziat să ducă la țărm încărcătura. Mergea greu, pentru că de sănii nu se puteau servi decît pînă la marginea banchizei; malul pietros nu era acoperit de zăpadă. Totuși, pînă la miezul nopții, izbutiră să debarce multe lăzi, baloturi, bidoane de combustibil și bărci, din depozit.

In timpul verii arctice, cerul nu se întunecă niciodată, iar Soarele dă înconjur orizontului fără să apună, luminînd neîntrerupt; de aceea băieții putură să muncească fără oprire.

Tocmai cînd credeau să mai au un ceas sau două de lucru pentru a aduce restul obiectelor, Karel observă că nivelul mării începe să se ridice. Era acțiunea fluxului, care urcă în fiecare zi apa pe țărmul oceanelor. Între banchiză și mal se formă în scurt timp un canal de cîțiva metri lățime și apa se apropia cu repeziciune de noul depozit de pe coastă. Deși frînți de oboseală, se apucară să tîrască lucrurile mai sus, la poalele unei stînci.

Între timp, banchiza își reluase plutirea și se îndepărta tot mai mult, purtînd cu ea cele cîteva lăzi și baloturi rămase acolo, ca și adăpostul care le servise atît de bine. Lîngă ele se afla vulpea, care scormonea acum nestingherită. Lătrăturile ei le strînseră inima; răsunau ca o aducere aminte a zilelor de zbucium de pe insula plutitoare.

Se culcară foarte tîrziu, într-un cort salvat de pe banchiză, și dormiră duși multă vreme, în sacii îmblăniți.

La ieșirea din adăpost, observară mai întîi că apa scăzuse din nou. Se hotărîră să facă o mică plimbare de recunoaștere, deși regiunea părea, spre dezamăgirea lor, nelocuită.

Soarele nu se ridica decît la cîteva palme deasupra orizontului. Vegetația, care se înfiripa numai la poalele stîncilor, era săracă: mușchi, licheni, cîteva flori firave, care se agățau de crăpăturile pietrelor. Karel, inițiat în științele naturale de tatăl său, recunoscu mușchiul Sfagnum, lichenul de Islanda, plante alpine cu flori galbene mici și miozotis. Zmîrcuri verzi colorau pe alocuri priveliștea.

Nici un arbust, nici măcar un tufiș, cu excepția unor ienuperi răzleți. În schimb, în cîteva locuri, zăceau trunchiuri de copaci pe jumătate putrezite. De unde proveneau oare?

Karel voia tocmai să taie o cracă cu briceagul, cînd auzi în spatele său niște pufnituri și un mormăit gros. În aceeași clipă, răsună glasul lui Niels:

— Un urs! Să fugim.

Namila albă îi urmări cîtva timp, apoi se lăsă păgubașă.

A doua zi, își reluară cercetările. Trecură pe lîngă poalele unui ghețar brăzdat de crăpături și canale, apoi, după vreun ceas de drum pe malul unui golf străjuit de stînci înalte care ascundeau Soarele, dădură de un grup de morse, tolănite lenevește la căldură — niște imense grămezi de carne.

Din cînd în cînd, cîte un animal tînăr, din cele care se bălăiau în apă, încerca să iasă la țărm, sprijinindu-se cu colții albi și lungi, de pietre. Cînd izbutea și se apropia de grupul tovarășilor săi de pe uscat, o morsă uriașă se scula și începea să urle amenințător, parcă exprimînd gîndurile răuvoitoare ale celor de pe mal. Apoi se îndrepta spre animal și îi înfigea colții în piele. Spre mirarea băieților, acesta nu întorcea lovitura. O primea resemnat, se retrăgea încet cîțiva metri și se culca acolo, uitîndu-se cu umilință spre semenele sale, cu ochi mari și rotunzi.

Băieții priveau scena plini de curiozitate, cînd, de după o stîncă, văzură ivindu-se o făptură îmblănită. Răsună o detunătură. Din spinarea unei morse țîșni un șuvoi gros de sînge. Celelalte o luară din loc, răsuflînd șuierător, și se aruncară, greoaie, în apă.

Animalul rănit încercă şi el să se tîrască în aceeaşi direcţie. Mugea înfiorător. O a doua împuşcătură, după ureche, îi puse capăt suferinţelor. O masă imensă de carne zăcea acum nemişcată pe ţărmul pietros şi omul în blană se aplecă deasupra vînatului, să-l cerceteze. Un cîine, apărut şi el de după stînci, dădea tîrcoale animalului răpus.

Niels şi Karel alergară într-un suflet spre vînătorul care nu fu mai puţin uimit văzîndu-i răsărind în faţa sa. Era norvegian, dar cunoştea ca şi ei limba rusă, aşa că putură să-i povestească nenorocirea lor. După ce îi duse în adăpostul său, construit din trunchiuri de copaci acoperite cu piei de animale, în adîncitura formată de o stîncă, avînd forma unei creste de cocoş, îi ospătă cu friptură gustoasă de urs.

7. CREASTA COCOŞULUI

Erik Kersun, un bărbat înalt şi slab, cu ochelari şi barbă uriaşă, era şi el un naufragiat. Vasul de pescuit pe care lucrase ca mecanic se scufundase, acum trei ani, în largul coastei şi el rămăsese singurul supravieţuitor. Izbutise să salveze, pe o plută improvizată, o puşcă, ceva muniţii şi alimente. Acasă avea doi copii de vîrsta băieţilor.

La început, felul lui rece şi tăcut de a se purta cu ei, îi puse pe gînduri, dar, după cîteva zile, îl cunoscură mai bine. Era un om foarte blajin, care le vorbea cu multă duioşie de copiii lui. Seara îl auzeau că fredonează în surdină melodii nordice, încete şi tărăgănate.

Kersun cunoştea bine marea şi o iubea cu pasiunea unui fiu

al ei. Își începuse meseria cu cîteva decenii în urmă, pe vasele de pescuit, ca spintecător de pești mari. Meseria aceasta nu-l reținuse multă vreme — pînă la urmă reușise să se califice mecanic. După aceea se însurase — destul de tîrziu, pe la patruzeci de ani. În dorința lui de a cunoaște lumea, se îmbarcase pe cele mai diferite vapoare și colindase toate mările, din nordul îndepărtat și pînă în porturile pitorești ale sudului. Le înfățișa furnicarul neîntrerupt și viața clocotitoare a Șanhaiului. Le istorisea cu vocea lui de bas cum, la Soci, vegetația tropicală amețește privirile, iar la Tripoli și Alexandria aerul este aromat și înserările au seninătatea albastră a unui cer tulburător. Le vorbise cu încîntare despre marile porturi construite de sovietici, în ultimul deceniu, în nordul Siberiei. Le aminti istoria drumului maritim de nord, care ducea din Europa în Asia, printre ghețurile mărilor aflate la nord de continentul asiatic.

Știa foarte multe, ca pescar și marinar umblat și pățit.

Spunea că Niels seamănă cu băiatul lui; dar se purta față de amîndoi băieții ca un adevărat părinte. Era îngăduitor față de poznele lor nevinovate, dar nu glumea cînd vreunul dintre ei se încumeta să treacă peste sfaturile lui bune și ocrotitoare. Rîdea cu voioșie de puterea lui Karel și-l lăuda pentru răbdarea lui neînfrîntă; știa că aici omul trebuia să se călească împotriva unei naturi nemiloase, mai ales atunci cînd este lipsit de multe dintre mijloacele pe care știința și tehnica modernă le creaseră.

Cei doi băieți îi aduseră la cunoștință schimbările petrecute în lume în răstimpul de cînd naufragiase. În strîmtoarea Behring se trecuse la construcția uriașului baraj și complex atomoenergetic, proiectat cu multă vreme în urmă de inginerii sovietici. Barajul avea să îndulcească clima pe mari întinderi din Siberia și Alaska. În Africa, marea confederație a popoarelor libere ale acestui continent amenaja uriașa mare a Africii Centrale, de la care aveau să pornească numeroase canale de irigație. Se terminase construcția unor trasee subterane de cale ferată, care uneau în-

tre ele principalele capitale europene, trecînd pe sub mări și munți; de-a lungul lor, trenuri speciale circulau cu sute de kilometri pe oră. Primele graviplane — nave aeriene, care zburau printr-un sistem antigravitațional — se ridicaseră de pe Pămînt.

Norvegianul îi asculta ore întregi, cu interes necurmat. Trăiau vremuri minunate, și acest lucru se întîmpla fiindcă socialismul învinsese în întreaga lume. Știința și tehnica își utilizau uriașa lor capacitate creatoare numai în scopuri constructive, spre folosul societății; amenințarea războiului atomic era de mult o amintire hîdă a trecutului...

Încetul cu încetul, cei trei naufragiați se apropiau sufletește tot mai mult unul de celălalt.

Niels își împărtășea gîndurile fără nici o stingherire, deoarece Kersun lua în serios toate proiectele lui tinerești. La el aveau trecere cele mai năstrușnice gînduri. Nu-i surîdea de loc o viață calmă și sigură, căci avea în sînge dorul de ducă. Spunea de multe ori că la drum pleci cu puterea trupului și a curajului, dar pleci și cu închipuirea.

Îi judeca cu multă pătrundere pe cei doi băieți. Despre Karel zicea că este gata să înceapă clădirea unui oraș pe o pojghiță de gheață. Karel zîmbea și-i mărturisea că totdeauna l-a ispitit să stea în mijlocul primejdiilor și să facă lucruri care să-i dea sentimentul unei mari înfăptuiri. Cît îl chinuise, înainte de plecare, gîndul că Niels zburase peste regiuni întinse, iar el nu văzuse încă nici măcar o mică parte din lume!...

Pe Kersun îl plictisea oprirea în loc, în cabana unde își duceau traiul. Venirea băieților îl trezise; avea în jurul său aceste energii noi; îi plăcea să le îndrepte pe calea pe care o știa mai bună.

Uneori, visarea lui Niels nu-i părea potrivită cu firea unui om tare, și-l sfătuia să se gîndească mai puțin la culori și la chipuri frumoase, la priveliști ciudate și amăgitoare. Dar suflе-

tul lui Kersun era prea înțelegător, pentru a nu îngădui pe fiecare așa cum este. Era bucuros că Niels devenea, zi de zi, mai sprinten și mai oțelit. Aerul tare și hrana rațională le pria de altfel tuturor și se înțelegeau ca într-o familie strîns unită.

De cînd Kersun rătăcea pe acest pămînt neprimitor, trăia din vînat și pescuit. Întîlnirea se dovedi folositoare pentru cei trei naufragiați. Lui Niels și Karel le aducea un tovarăș matur, trecut prin greutățile vieții, iar acestuia i se ofereau în dar o mulțime de provizii foarte necesare, printre care munițiile, ce aproape i se sfîrșiseră. Norvegianul știu să prețuiască în mod deosebit hainele costume polare — într-un balot găsise unul pe mărimea sa — ca și lanterna lui Karel.

Chiar de a doua zi după întîlnire începuseră să care diferitele materiale debarcate de pe banchiză spre casa lui Erik, unde aveau să locuiască cu toții. Locul fusese botezat de norvegian „Creasta Cocoșului", după înfățișarea stîncii din apropiere.

Kersun le împărtăși că nimeriseră într-un ținut nelocuit, de pe coasta de răsărit a Groenlandei. Dacă s-ar fi aflat pe țărmul de apus, ar fi putut ajunge fără piedici prea mari într-o localitate oarecare. Aci însă îi despărțeau multe sute de kilometri de cel mai apropiat lăcaș omenesc. Cu toate acestea, nu trebuiau să-și piardă nădejdea. Erik aprindea regulat focuri de semnalizare, așa cum făcuseră și ei pe banchiză, iar pe unele stînci, mai înalte, fixase steaguri pe pari.

Transportul materialelor la „Creasta Cocoșului" ținu două zile. Munceau pe spetite, în mare grabă, pentru că în lipsa lor urșii albi și vulpile polare îi jefuiau de alimentele din baloturi — chiar atunci cînd le îngropau sub mormane de pietre și zăpadă. Lîngă casa construită de Erik, materialele erau la adăpost sigur. Magazia norvegianului se afla într-o grotă, unde animalele nu puteau pătrunde.

Cînd treaba fu terminată, Erik se apucă de tăierea morsei vînate.

Nu era o muncă ușoară și nici curată. Îmbucătățirea animalului, chiar pe locul unde fusese doborît — căci se dovedise cu mult prea greu pentru a fi dus sau chiar tîrît spre cabană — îi mînji pe toți din creștet pînă în tălpi cu sînge și grăsime. În schimb, ca rod al muncii lor, adunară o cantitate însemnată de grăsime pentru gătit și carne proaspătă. Pielea groasă o folosiră în grotă la acoperirea proviziilor, care trebuiau neapărat ferite de pătrunderea umezelii, atunci cînd temperatura se ridica peste punctul de îngheț al apei. Erik îi învăță să strîngă cu grijă nervii animalului — lungi fire cenușii — care puteau servi, odată uscați, ca ață pentru cusut hainele.

În fiecare seară, înainte de culcare, Niels și Karel îl copleșeau pe Erik cu nenumărate întrebări și el le vorbea cu plăcere, căci de multă vreme singurul său părtaș la singurătate fusese Rolf, cîinele. (Dacă vorbim de „seară" și „dimineață" în acest ținut unde în cea mai mare parte a anului domnește fie lumina neîntreruptă a zilei, fie întunericul necurmat al nopții, o facem

pentru că oamenii își împart, și în aceste locuri, timpul în intervale de 24 de ore, socotite după ceasornice și după aștri.)

Le descrise, mai întîi, pe larg, Groenlanda, cea mai mare insulă de pe Pămînt, cu o suprafață cît un sfert din Europa. Clima rece, neprielnică, împiedica aci creșterea populației, care era de vreo 27.000 de locuitori, cît a unui orășel din Danemarca. Aproape toată insula era acoperită de ghețuri care nu se topeau niciodată, rămășiță a epocii glaciare; atingeau în interior grosimea fantastică de două mii de metri. Dedesubtul cîmpiei de gheață se ascundea o regiune muntoasă.

În sud și sud-vest, într-o regiune de coastă liberă de ghețuri, creșteau pe alocuri mesteceni, duzi polari, anini, pășuni și se zăreau covoare întinse de maci roșii și galbeni; pe aici trăiau reni, iepuri polari, lupi arctici, vulpi, morse, urși albi și alte animale arctice. Spre nord, și mai ales pe coasta de est, lumea plantelor și a animalelor devenea din ce în ce mai săracă.

Din ghețarii insulei se desprindeau gigantice mase de gheață care, odată ajunse în mare, formau uriașe aisberguri. Acestea pluteau apoi multă vreme.

Anotimpul călduros, cînd termometrul se ridica pînă la 10—15 grade peste zero în sudul insulei, nu dura decît două sau trei luni. În restul anului, domnea un frig cumplit și apele din jurul Groenlandei înghețau.

Trunchiurile de arbori pe care le zăriseră, proveneau tocmai din Siberia de Nord, de unde curenții marini le purtau pînă pe coasta insulei. Cabana era construită din ele.

Erik le mai povesti despre descoperirea și cercetarea științifică a Groenlandei.

Încă din anul 900, un îndrăzneț navigator normand, Gumbjörn, descoperise acest pămînt. Istorisirile sale nu fură însă crezute, pînă ce în anul 985 islandezul Erik cel Roșu atinsese și el imensa insulă, întemeind primele așezări omenești pe coasta apuseană. El îi dăduse și numele, care în limba sa însemna Țara Verde; aci

zărise, după o zbuciumată călătorie pe mare, primele locuri acoperite de verdeață.

Secole la rînd, coasta nordică, o mare parte a celei răsăritene și mai ales imensele întinderi albe din interior rămăseseră învăluite în mister. Abia în secolul al nouăsprezecelea începuseră marile expediții pentru cercetarea Groenlandei, întreprinse de exploratori îndrăzneți, adevărați eroi ai nordului. Unii dintre ei, printre care germanul Alfred Wegener, plătiseră cu viața curajul lor . . .

Dacă serile erau consacrate povestirilor, ziua, naufragiații aveau mult de lucru.

În zilele ce urmară, temperatura se ridică pînă la 11 grade peste zero. Erik îi duse prin împrejurimile cabanei, să culeagă ouă de păsări. Îi învață să găsească locurile unde se aflau cuiburile și să deosebească ouăle proaspete de cele care nu mai erau bune de mîncat.

Se întorceau cu provizii bogate, după ce străbăteau ținuturi unde stîncile alternau cu pete de verdeață și pîlcuri de flori albe de driade.

Într-o seară, pe cînd se înapoiau la „Creasta Cocoșului", Rolf începu deodată să latre. Liniștit, Erik scoase pușca de pe umăr și aștepta. De după un deal se ivi un urs alb de o mărime neobișnuită. Norvegianul

ținti scurt și trase, nimerindu-l în piept. Ursul scoase un răget ingrozitor și se repezi spre ei. Cîinele îi sări înainte, lătrînd, dar o lovitură grea de labă îl aruncă la cîțiva metri. Al doilea glonte lovi namila drept în inimă și animalul se păbuși, fără viață, la pămînt.

— Încă o blană călduroasă și moale, și o provizie de carne gustoasă! spuse Erik, așezîndu-și liniștit pușca pe spate.

Rolf se tîrî, scheunînd, spre ei. Dintr-un picior îi curgea sînge. Îl duseră în brațe pînă acasă și acolo îi îngrijiră rănile.

A doua zi dimineața, cînd ieșiră afară, priveliștea oferea o mare surpriză. În jurul Soarelui apăruse un dublu cerc luminos care se menținu timp de cîteva ore. Erik le explică acest fenomen prin efectul abaterii razelor solare în cristalele de gheață care plutesc în aer.

8. PREGĂTIRI PENTRU IARNĂ

Vremea trecea. Vara groenlandeză se apropia de sfîrșit.

Erik Kersun îi învață pe băieți să tragă cu pușca, încredințîndu-le niște arme ușoare, scoase dintr-o ladă destinată unei asociații vînătorești din Spitzbergen. Niels se dovedi curînd un bun țintaș, deși uneori cam pripit. Se întîmpla adesea să tragă cînd vînatul era departe și animalul îi scăpa. Karel, în schimb, se arăta mai chibzuit. Nu-și descărca pușca decît atunci cînd vînatul era îndeajuns de aproape, ca să-l atingă sigur. De aceea, deși Niels îl întrecea la exercițiile de tragere din fața cabanei, Karel izbutea mai bine la vînătoare.

Timp de trei săptămîni, organizară o adevărată campanie vînătorească, favorizată de vremea destul de călduroasă — 9 pînă

la 13 grade peste zero. La sfîrșitul ei, se puteau mîndri cu o pradă bogată, printre care doi urși albi, patru morse și douăsprezece foce. Cîteva zile fură apoi necesare pentru îmbucătățirea și depozitarea cărnii și grăsimii, pentru prepararea blănurilor și pieilor.

Cea mai interesantă li se păru vînătoarea de foce. De obicei, le urmăreau în caiace, chiar în apele fiordului pe țărmul căruia se afla cabana. În mijlocul golfului, exista o insulă pietroasă pe care o numiseră „Insula Focelor". Acolo obișnuiau ele să iasă la mal și să se întindă la Soare. Erik le povesti că la venirea sa în această regiune, animalele nu se speriau cînd apărea. Le putea vîna cu ușurință. Acum, îndată ce vedeau barca, săreau în apă.

Pentru a le surprinde pe insulă, trebuiau să se apropie fără să fie văzuți, ceea ce nu era de loc ușor. De cele mai multe ori, erau nevoiți să dea lupta în apă. Cînd împușcătura nu făcea decît să rănească animalul, era necesar harponul, pentru a-l trage la țărm.

Acolo, pe Insula Focelor, asistaseră într-un rînd la o scenă ciudată. Făcuseră un lung ocol cu caiacele, în partea de sus a fiordului, pentru a debarca în direcția opusă plajei unde se aflau culcate focele.

Aci, pe o coastă pietroasă, un urs alb pîndea de după o stîncă o focă tînără, care se zbenguia într-un ochi de apă. Cei trei vînători izbutiră să rămînă neobservați. Ursul așteptă, cu multă răbdare, vreo două ore, pînă ce animalul ieși din apă și se culcă la Soare. Apoi, cu o repeziciune de care nu l-ar fi crezut niciodată în stare, se aruncă asupra focii, copleșind-o cu trupu-i imens și înfigîndu-i ghearele și colții în carne.

În aceeași clipă, trei gloanțe izbucniră din țevile puștilor și apoi, după cîteva secunde, încă trei. Ursul dădu drumul prăzii mult rîvnite și căzu pe spate. Foca era și ea moartă.

La întoarcere, caiacele scăpară ca prin minune de lovitura unei mari mase de gheață, care se pusese pe neașteptate în mișcare.

Ce mîncăruri gustoase știa Erik să pregătească din vînat!... Cînd gătea, își scotea ochelarii, ca să nu se aburească. Ciorba și rasolul de urs, fripturile de piept de urs, plăcintele gătite cu sînge de focă, pîrjoalele de focă, friptura de rață sălbatică aveau un gust minunat. Carnea de morsă tînără, friptă după anumite reguli, amintea de o friptură fragedă de berbec.

După vînătoare, Erik îi învață să pescuiască cu undița și cu năvodul. Pește era din belșug în apele fiordului și izbutiră să pună o cantitate îndestulătoare la sărat și afumat. Apoi, strînseră niște rădăcini comestibile de plante sălbatice, și le așezară la păstrat, în nisipul adus într-un colț al grotei.

Pe la începutul lunii septembrie, cînd păsările plecau în grupuri mari spre sud, magazia era mai bogată în provizii decît fusese vreodată. Belșugul din cămara lor îi găsea bine pregătiți pentru iarnă.

Întocmiseră un inventar amănunțit al tuturor bunurilor din grotă. Carnea, grăsimea și peștele pe care și le procuraseră prin

vînătoare și pescuit erau completate cu alimentele hrănitoare și variate aduse de pe banchiză de cei doi băieți: conserve „pemmikan" (carne mult apreciată în nord), afumături de tot felul, unt, pesmeți, lapte praf, supă concentrată, fulgi de ovăz, conserve de legume, cacao, zahăr, sare, untdelemn, fructe uscate și, în sfîrșit, trei bidoane de zeamă de lămîie, un mijloc sigur de prevenire a groaznicei boli arctice, cauzată de lipsa vitaminei C: scorbutul.

De asemenea, posedau o prețioasă farmacie, cu zeci de medicamente.

Tot în depozit, păstrau cele trei caiace, barca de cauciuc, săniile, combustibilul, o parte din blănuri și din piei, cîteva baloturi cu îmbrăcăminte și încălțăminte, precum și o serie de alte materiale, aflate în lăzi, dintre care pe unele nici nu le socoteau de folos. Din fericire nu le lipseau nici cărțile. În două dintre lăzi descoperiseră cîteva sute de volume, care ar fi trebuit să ajungă la o bibliotecă din Spitzbergen.

Ce păcat că printre lucrurile debarcate din avion nu se găsea un aparat de radio emisie-recepție, ca să intre în legătură cu restul lumii și să poată fi salvați!

În ce privește căldura, Erik avea destule lemne, tăiate din trunchiurile aduse de mare și puse la uscat încă din primăvară.

Pe la mijlocul lunii septembrie, se petrecu o întîmplare care îi tulbură adînc pe toți trei. Într-o

zi, pe cînd pescuiau pe malul fiordului, un zgomot curios începu să se audă din depărtare. Era un șuierat care venea parcă de sus, crescînd și apropiindu-se mereu.

— Avioane, o escadrilă de avioane cu reacție! strigă deodată Karel, care le zărise primul.

Inimile începură să le bată cu putere.

În înaltul bolții se deslușea tot mai limpede grupul avioanelor și helicopterelor care zburau spre apus. Pe cîteva dintre ele văzură semnul de recunoaștere al Uniunii Sovietice, pe altele, al Suediei. Helicopterele duceau cu ele stîlpi metalici, secțiuni prefabricate de case, diferite instalații și obiecte care nu puteau fi bine deslușite din cauza distanței.

Erik le făcu semn băieților, și-n cîteva minute fură la grotă. Scoaseră din depozit o ladă cu filme fotografice și-o duseră în grabă pe stînca aflată deasupra cabanei. Cînd îi dădură foc, flăcările cuprinseră îndată materialul ușor inflamabil și limbile roșii izbucniră furioase spre cer, ca o chemare desperată a naufragiaților de la „Creasta Cocoșului".

Din păcate, grupul de avioane începuse de acum să se îndepărteze și, curînd, dispăru cu totul, fără ca piloții să-i observe.

Niciodată salvarea nu fusese atît de aproape! Parcă acum se simțeau și mai singuri, în acest pustiu al Arcticii.

După discuții aprinse, ajunseră la convingerea că undeva, prin apropiere, probabil spre apus de locul unde naufragiaseră, se pregătea ceva; poate că o acțiune mare de transformare a naturii, ca multe altele înfăptuite în ultima vreme. Venise oare și rîndul Groenlandei?

Băieții nu-și aminteau de nici un plan care să fi prevăzut transformarea naturii în regiunea arctică unde se aflau. Dar erau ei oare la curent cu toate proiectele? . . .

Pregătiră cu grijă, în cîteva puncte apropiate de cabană, depozite de materiale ușor inflamabile, care dădeau o lumină puternică. Peste cîteva zile, zăriră cîteva rachete de transport, trecînd

spre apus. Aprinseră focurile, dar degeaba. Escadrila trecu cu mult prea spre sud pentru ca să-i descopere.

La 19 septembrie începu să ningă și, în cîteva zile, grosimea zăpezii atinse peste un metru. Curînd, ninsoarea se transformă într-un viscol puternic, care suflă cîteva zile fără încetare. Temperatura scăzu pînă la 28 de grade sub zero și apele torentelor, ca și ale fiordului, înghețară.

Cînd viscolul încetă, culoarea albicioasă a zării le arătă că în toate direcțiile se întindeau acum cîmpuri nesfîrșite de zăpadă și gheață. Soarele se ridica tot mai puțin deasupra orizontului, semn că se apropia nesfîrșita noapte polară. Acum, existau din nou zile și nopți, așa cum Niels și Karel le cunoșteau din Europa, dar nopțile deveneau din ce în ce mai lungi.

O dată cu aceasta, aurorele polare, ivite noaptea, desenau pe cer imagini de vis, care întreceau în frumusețe tot ce-și închipuise Niels cu fantezia lui. Păreau adevărate focuri de artificii, draperii și bolți verzi, albastre, roșii, argintii, care ba se strîngeau, ba se întindeau, izbucnind în mii de scînteieri și în limbi înalte de foc. Se stingeau deodată, fără veste, pentru a se ivi iar, peste cîteva clipe. Și toate luminile cerului își aruncau reflexele pe marele pustiu înghețat, unde se vedeau alergînd umbre verzi și liliachii.

În octombrie, durata zilei se micșoră tot mai mult, pînă ce, la mijlocul lunii, Soarele își luă rămas bun de la cei trei naufragiați. Doar cîteva zile de amurg, și temuta noapte arctică, cu cerul mereu înstelat și gerurile ei cumplite, își statornici pe deplin domnia.

În lumina puternică a Lunii, fulgii de zăpadă păreau adesea stele căzătoare.

Totul trebuia acum orînduit în așa fel, ca viața oamenilor să-și continue, fără vreo stînjenire, mersul. Erik știa aceasta și stabili un program, care era respectat cu sfințenie.

Dimineața, sculatul la ora 7. După aceea, spălarea și micul dejun, urmate de o plimbare pe schiuri. La întoarcere, diferite treburi în micul atelier al cabanei: dregerea îmbrăcămintei, repararea uneltelor, fabricarea unei capcane de urs sau a unui cîrlig de undiță și altele. După masa de prînz, o oră de somn, apoi lecturi și jocuri. Pe cît se pricepea, norvegianul încerca să-i țină la curent cu cîte ceva din ce se învăța la școală, mai ales cu geografia, matematica, fizica, astronomia și științele naturale, pe care le cunoștea mai bine. Înaintea mesei de seară făceau plimbări pe afară. Pe urmă, în fața sobei aprinse, discutau, de cele mai multe ori despre soarta lor și despre cei dragi, care îi așteptau sau poate că-i plîngeau, socotindu-i morți. Cînd venea vorba despre escadrilele care trecuseră prin apropierea lor, tristețea îi copleșea. Ca să-i mai învioreze, norvegianul începea să povestească despre călătoriile lui pe mare; atunci băieții mai uitau de restriștea în care se aflau și de pericolele care-i amenințau la fiece pas.

La începutul lunii noiembrie, vîntul începu să sufle puternic, dinspre nord-est. Temperatura scăzu la 50—55 de grade sub zero. Oricît încălzeau cabana, nu izbuteau să ridice temperatura mai mult de cîteva grade peste zero, iar noaptea erau nevoiți să se culce în saci de dormit. Afară, gerul făcea ca aburii respirației să se prefacă în cristale de gheață care explodau asemenea unor pocnitori, iar obiectele de cauciuc se întăreau, spărgîndu-se ca sticla, cînd cădeau pe zăpada tare.

La primele ieșiri pe această vreme, Niels și Karel simțiră că li se taie respirația. Cu timpul se obișnuiră însă și, apărați de costumele lor polare, nu sufereau de frig. De pe muntele care domina fiordul și de la care se deschidea o privelişte largă, văzură, cu prilejul unei excursii, că marea înghețase și ea pînă departe, în larg.

La începutul lui decembrie se ivi un semn greu de tălmăcit. Văzură, departe, în apus, izbucnind spre cer, trei salve de rachete luminoase: mai întîi roșii, apoi albastre, apoi iar roșii. În zilele următoare, această ciudată semnalizare se repetă de cîteva ori, mereu în același fel și în aceeași regiune a cerului.

— Se pregătește ceva! remarcă Erik, gînditor.

— Tot în direcția aceea s-au dus și escadrilele de avioane și de rachete de transport, spuse Karel.

Spre sfîrșitul ultimei luni a anului, vîntul își schimbă direcția, începînd să sufle dinspre nord. Nu conteni pînă la 20 ianuarie; uneori se repezea cu cerbicia unei adevărate vijelii. Temperatura scăzu la 58 de grade sub zero în noaptea anului nou, pentru ca apoi să varieze în jurul a 35—40 de grade sub zero.

Cam în această vreme suferiră și o pierdere destul de grea. În cursul unei excursii cu schiurile, Niels și Karel căzuseră într-o crăpătură a gheții. Cînd Erik izbuti să-i scoată cu frînghiile de acolo, costumele polare nu mai erau bune de nimic. Colțurile de gheață le sfîșiaseră. Nemaigăsind în baloturi alte

costume din material plastic, pe măsura lor, fură nevoiți să se mulțumească cu obișnuita îmbrăcăminte arctică, din blănuri.

Programul gospodăresc și vînătoresc devenea cîteodată apăsător. Privirea căuta în depărtare. Steagurile lor fluturau în zadar pe înălțimi. Numai munca aspră și mișcarea voinicească le alunga aducerile aminte chinuitoare; totuși, în unele după-amieze, cînd vremea vijelioasă îi ținea în adăpost, ochii li se înrourau la gîndul că sînt la mii de kilometri de casele lor. Kersun își revedea băiatul și fetița și încerca să și-i închipuie așa cum erau acum, după aproape patru ani de cînd lipsea de lîngă ei. De altfel, nu se îndoia că cei de acasă se gîndeau la el ca la un dispărut. Viața își urmase desigur cursul, neabătută.

Niels era preocupat de soarta unchiului său și, în ceasurile de reculegere, își amintea mereu de ultimele împrejurări ale despărțirii lor.

Odată, pe la prînz, înălțimile depărtate și albe începură să se agite parcă și o dungă vînătă se ivi pe cer. Frămîntarea crescu, păru să se apropie și, curînd, nu se mai zări decît un zid uriaș de zăpadă, care înainta spre ei. Cărările de zăpadă mișcătoare se năpusteau în iureș și se prăvăleau, într-un vîrtej nebun.

Toată această vînzolire imensă se pornise din inima ghețurilor din interior și oferise băieților spectacolul măreț al unei avalanșe în plină desfășurare.

Potopul de zăpadă acoperi tot orizontul. Li se păru că aud o cavalcadă năprasnică, ca și cum cavaleri fantastici de gheață, înconjurați de ceață, ar fi străpuns văzduhul și marea cu lungi spade de zăpadă.

Intrară în adăpost și așteptară. Șuierăturile și fluierăturile se apropiară, ca însoțitoare ale grămezilor de zăpadă, care se prăvăliră cu pufnitura grea a îngropării pe veci. Acest prăpăd fusese însă, pentru ei, mai mult impresionant decît primejdios. După o muncă de trei zile, își croiră un drum de ieșire, descoperind intrarea cabanei.

Acum învățaseră să-și prețuiască adăpostul, atît de bine ferit, în carapacea-i stîncoasă, de tot ce se întîmpla afară.

La mijlocul lui februarie, cerul începu în sfîrșit să se lumineze. Două-trei ore pe zi se întrezărea un fel de crepuscul încețoșat, iar la 26 ale lunii, după o lipsă de peste o sută douăzeci de zile, Soarele miji la orizont, primit cu emoție de cei trei tovarăși.

După o veche tradiție nordică, acest eveniment fu sărbătorit cu o masă îmbelșugată. Se intonară cîntece străvechi.

Exista și o altă pricină de bună dispoziție și curaj. Noaptea polară zămislise în mintea lui Erik Kersun o idee dătătoare de speranțe, care îi făcea să privească cu mai multă încredere spre viitor.

9. CU O MIE PATRU SUTE DE KILOMETRI MAI LA SUD

Tot în ziua de 26 februarie, cu vreo mie patru sute de kilometri mai la sud, în portul groenlandez Angmasalik, ateriza un helicopter venit din Islanda. La bordul lui se aflau Christian Holm și Kurt Frisen. Trecuseră nouă luni de zile de cînd îi căutau neobosiți pe cei doi băieți, dispăruți o dată cu ruperea banchizei mari. După explozia avionului, avuseseră norocul ca banchiza lor să fie împinsă spre o insulă aflată lîngă coasta Islandei, unde îi descoperiseră niște pescari.

La începutul lui februarie, pe cînd căutau neostenițl un mijloc cît de vag de orientare spre locul unde ar fi putut să se afle băieții, fuseseră vestiți că în apropiere de Angmasalik niște groenlandezi găsiseră, pe un țărm stîncos, cîteva lăzi și obiecte, avînd semnalmentele comunicate de piloții danezi tuturor por-

turilor din regiune. Erau lucrurile părăsite de Niels și Karel pe banchiză, atunci cînd fluxul oceanic antrenase cîmpia de gheață în larg. Dintre ele nu lipsea nici adăpostul rotund, în care se aflau încă multe dintre obiectele lor.

Christian și Kurt recunoscură dintr-o dată totul. Simțiră cum îi sugrumă durerea. De acum erau convinși că băieții pieriseră. Strădaniile de a-i găsi se dovediseră zadarnice.

Cîteva zile mai tîrziu, vestea ajunse la rudele și prietenii din Europa.

10. UN PROIECT ÎNDRĂZNEȚ

Încă din primele zile ale noului an, naufragiații de la „Creasta Cocoșului" începuseră să-și făurească planuri de salvare. Scotocind prin magazie, norvegianul găsise în niște lăzi aduse de pe banchiză — pe care vara, după o scurtă cercetare, le crezuse fără însemnătate — piesele unui motor de sanie cu elice. Era un motor modern, cu un consum redus de combustibil.

Descoperirea aceasta produse o mare tulburare. Liniștea nesfîrșitei nopți arctice fu izgonită din viața celor trei prieteni și locul ei îl luă o înfrigurare neîntreruptă.

Pînă atunci, nu întrevăzuseră altă posibilitate de scăpare decît aceea de a fi descoperiți de vreo navă aeriană sau marină, datorită focurilor pe care le aprindeau și altor semnalizări. Se găseau la mare depărtare de cea mai apropiată așezare groenlandeză și le lipseau mijloacele de a ajunge pînă acolo. Într-un timp, se gîndiseră să se avînte pe mare, spre Islanda. Dar chibzuind mai bine, își dădură seama că ar fi fost curată nebunie s-o pornească, cu șubredele lor caiace sau cu barca de cauciuc, pînă la coasta

de nord a Islandei. Ar fi avut de navigat peste o mie de kilometri, într-o regiune unde curenții marini sînt vijelioși și marea e foarte agitată.

Acum însă, lucrurile se schimbau. O sanie cu elice putea străbate 60—100 kilometri într-o zi, iar uneori mai mult.

Mai întîi cercetară, cu atenție, harta. Spre sud, terenul era accidentat, cu munți înalți, printre care piscuri care se ridicau pînă la 4 000 de metri. Trebuiau deci să răzbată spre vest, să încerce traversarea uriașelor întinderi de gheață din interior, așa cum făcuseră unii exploratori înaintea lor, desigur cu mult mai bine înzestrați. Aveau deci să pornească în direcția în care zburaseră avioanele și rachetele escadrilelor, unde se văzuseră ciudatele semnalizări luminoase.

Știau că își riscă viața, dar dacă reușeau, erau salvați.

În timp ce coasta de răsărit era pustie la latitudinea unde se aflau, pe coasta de apus existau mai multe așezări omenești, printre care Etah, Thule, Upernivik, Umanak și altele. Pînă la Upernivik, care li se păru la început punctul cel mai potrivit, aveau de parcurs vreo 1 200 de kilometri. Dar Upernivikul era situat pe o insuliță, la o oarecare distanță de coastă. Dacă ar fi ajuns acolo cînd marea era dezghețată, erau pierduți. Aleseră de aceea drumul spre Thule, deși aflat ceva mai departe de ei și mai spre nord decît Upernivik. Aveau de urcat, în prima parte a călătoriei, pînă la o înălțime de peste 2 300 de metri, dar nădejdea reușitei îi însuflețea.

Cea mai complicată problemă părea aceea a combustibilului. Dispuneau de o cantitate destul de mare, dar greutatea pe care puteau să o ducă în sanie, ținînd seama de restul încărcăturii necesare, era destul de mărginită. Erik se apucă să facă socoteli. Cu tot consumul redus al motorului, și în ciuda calității excelente a combustibilului — un combustibil sovietic de un tip nou — n-ar fi putut să încarce mai mult decît era necesar pentru cel

mult 6—700 de kilometri. Pînă la Thule erau însă peste 1 300 de kilometri!...

Acest rezultat îi dezamăgi și, timp de cîteva zile, în cabană se așternu o tăcere apăsătoare. Gîndul că ar fi trebuit să rămînă mereu pe coasta de răsărit li se părea acum de neîndurat.

Erik găsi o primă soluție. Cu ajutorul saniei cu elice urmau să amenajeze, pînă la o distanță de 300 de kilometri la apus de „Creasta Cocoșului", cîteva depozite intermediare de combustibil. În acest scop aveau să facă mai multe transporturi dus și întors, fără altă încărcătură. Astfel, de la kilometrul 300, vehicolul polar va putea porni cu întreaga provizie de combustibil pe care era în stare s-o ducă. Mai departe nu puteau împinge ultimul depozit, căci ar fi însemnat să consume prea mult combustibil cu transporturile. Această soluție avea să permită saniei să ajungă pînă la 900—1 000 de kilometri de baza de pornire. Dar pînă la Thule mai erau 3—400 de kilometri!

De data aceasta, Karel fu acela care veni cu ideea fericită. El se gîndi că ar putea să folosească vîntul, transformînd, ori de cîte ori lucrul era cu putință, sania cu elice în... corabie cu pînze. La început, propunerea li se păru absurdă. Dar, cînd chibzuiră mai bine, își schimbară părerea, mai ales că în partea a doua a călătoriei sania avea să coboare. Mai exista o înlesnire: o mare parte a ghețurilor interne era netedă ca oglinda.

Rămînea de rezolvat problema grea a construcției vehiculului. Aceasta îi dădu de lucru norvegianului mai bine de două luni. În lăzile în care se afla motorul, el descoperise, între altele, planurile unei sănii cu elice, concepute de un institut de specialitate din Leningrad. Încercă să realizeze ceva cît mai asemănător, cu mijloacele de care dispunea. Întrucît săniile pe care le aveau, făcute pentru a fi trase de cîini, erau prea înguste, alătură două sănii, le prinse una de alta, întări cu bare metalice diferitele părți ale vehiculului și le făcu două perechi de tălpice late, pe care să lunece cît mai ușor. Tălpicele din față se

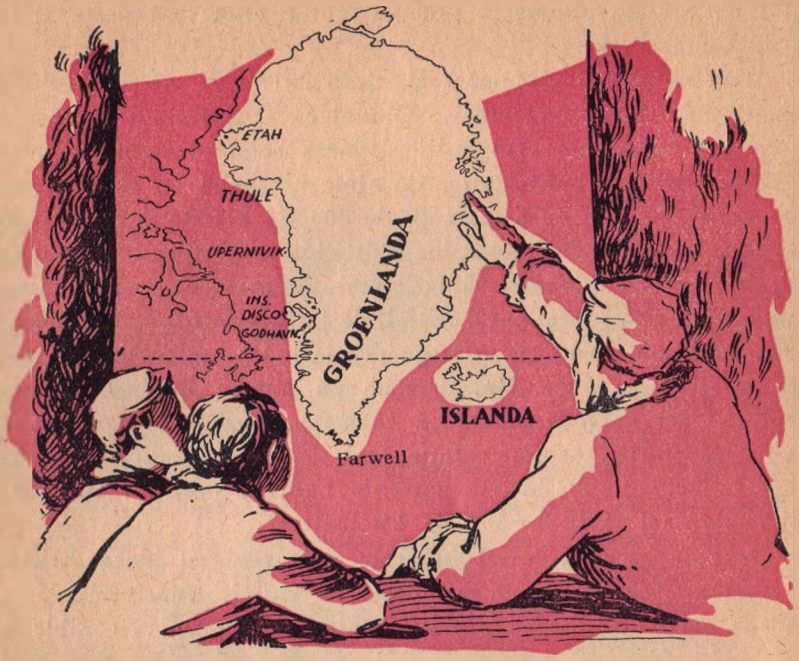

puteau mișca spre stînga sau spre dreapta, după direcția ce trebuia urmată. Montarea motorului, elicei și comenzilor îi dădu foarte mult de furcă. De zeci de ori montă și demontă motorul, pînă ce fu mulțumit de felul cum ieșise treaba. În sfîrșit, pentru ca expediția să se desfășoare în condiții cît mai bune, construi din diferitele materiale pe care le aveau o cabină cu pereți dubli, cu o lungime de trei metri și cu o lățime de un metru și jumătate. Aci urmau să depoziteze bagajele, proviziile și chiar să doarmă noaptea. O parte din provizii aveau să fie prinse în exteriorul saniei.

Pentru realizarea ideei lui Karel, deasupra cabinei înălțară un fel de catarge, pe care puteau fi ridicate pînzele.

La sfîrșitul lui martie, încercară de cîteva ori vehiculul, profitînd de zilele fără viscol.

Cînd sania porni pentru prima dată, cu Erik la volan, curentul puternic produs de elice le suflă băieților căciulile din cap și îi aruncă la pămînt. Dar zgomotul motorului le suna în ureche de parcă ar fi fost cel mai gingaș dintre cîntece.

În urma primelor drumuri de probă, se dovediră necesare destul de multe îmbunătățiri ale construcției și norvegianul mai avu de lucru vreo două săptămîni. În acest timp, Niels și Karel porniră, împreună cu Rolf, să găsească cel mai bun drum pe care sania să urce spre podișul ghețurilor din interior. Aflară, după multă trudă, o cale unde panta nu era prea repede, de-a lungul limbii unui ghețar prins între două masive stîncoase. O însemnară cu pietre, cu multă grijă. Drumul ocolea numeroase crăpături, pînă ce ajungea la înălțimea platoului alb, care începea la o altitudine de vreo 700 de metri.

După un sfat bine chibzuit, hotărîră să pornească înainte de începutul verii; o dată cu primele zile calde, topirea zăpezii ar fi îngreunat lunecarea în regiunea ghețurilor din interior. Pe de altă parte, vara, zăpada și gheața se topeau în apropierea cabanei și ar fi fost nevoiți să transporte sania cîțiva kilometri, peste stînci și pietre, pînă în ținutul zăpezilor veșnice, lucru aproape de neînfăptuit.

11. ASALTUL PUSTIULUI ALB

La 17 mai, vehiculul construit de Erik Kersun își începu marea călătorie, după ce în ultimele trei săptămîni organizaseră, cu prilejul mai multor curse, depozitele intermediare de com-

bustibil. Pentru a ușura urcarea primei porțiuni, cea mai grea, suiseră dinainte o parte din încărcătură, pe platforma podișului de gheață.

Pe lîngă cei patru pasageri aflați pe bord (dacă și Rolf poate fi numit așa), luaseră cu ei 95 de kilograme de alimente, trei arme cu muniții, o lampă de petrol pentru încălzit, pînze de vînt, saci de dormit, îmbrăcăminte de rezervă și alte lucruri necesare, cîntărind în total 242 de kilograme. La kilometrul 300, urmau să mai încarce 270 de kilograme de combustibil.

Și pentru că Erik era un încercat navigator, iar un navigator nu conduce niciodată o expediție fără să țină un jurnal de bord, să aflăm desfășurarea mai departe a călătoriei, răsfoindu-i însemnările:

17 mai

Mai privim încă o dată cabana noastră dragă, unde ne-am petrecut nopțile la căldura sobei și ne-am încălzit speranțele la flacăra ei. Plecarea este mișcătoare. Niels lasă în cabană un bilet, cu gîndul că cineva ar putea să mai dea pe aici. Citindu-l, îl recunoști cum nu se poate mai bine pe cel care l-a scris. Iată-i cuprinsul:

„L-am găsit aici pe mecanicul Erik Kersun, naufragiat ca și noi. Ne-a fost îndrumător și tată. Noi am fost băieții lui, în amintirea copiilor care îl așteaptă în țară.

Cînd am plecat de acasă, ne închipuiam călătoriile doar sub înfățișarea unor întîmplări interesante și plăcute, dar acum înțelegem bine ce tărie și ce stăpînire de sine i-au trebuit omului pentru a cuceri Pămîntul.

Dacă cineva se va abate pe aici și va deveni oaspetele acestei cabane, să știe că am așteptat, între pereții ei, luni întregi, un semn din partea lumii, și nu l-am primit; nu avea rost să mai nădăjduim că vom fi descoperiți și de aceea am pornit în cea mai grea încercare, spre apus. Înainte de a pleca, fiecare s-a cer-

cetat bine. Erik este dîrz și așa de obișnuit, de-a lungul unei vieți întregi, să se lupte cu elementele dezlănțuite ale naturii, încît nu vrea să arate că hotărîrea noastră ar fi de o însemnătate mai mare decît acelea de pînă acum. Karel, plin de vigoare și curaj, este gata pentru orice.

Mai privim încă o dată împrejur. Întinderea albă se desenează pe alocuri prin dungi albăstrui sau prin lungi scînteieri, care se urcă parcă pe trepte de gheață. Doar în depărtare se dezgolește cîte o creastă muntoasă, dar totul pare încremenit. În această veșnică strălucire, ne apucă parcă sfiala, dar nici unul dintre noi nu spune o vorbă de îndoială. Ne ghicim drumul pe linia crestelor de zăpadă și mia de kilometri și mai bine, pe care trebuie s-o străbatem, ni se pare deodată nesfîrșită. Dar orice ar fi, de acum ne vom încumeta! Nu mai pregetăm. Facem un semn de rămas bun ultimei noastre case. Vuietul mării a tăcut. Urșii stau ascunși în bîrlog. Cînd va mai răsuna pe aici ecoul unui glas omenesc?"

19 mai

După două zile de urcuș anevoios, sania — pe care Niels a propus s-o botezăm „Săgeata" — a ajuns în sfîrșit la marginea platoului alb, unde se află primul depozit intermediar. Aici înlocuim combustibilul consumat, încărcăm proviziile și îmbrăcămintea de rezervă și o pornim mai departe.

Pînă acuma vremea a fost cît se poate de bună. Temperatura variază între 6 și 10 grade sub zero, iar vîntul suflă slab din direcția sud-est. Avem în fața noastră peste 1300 de kilometri, pe care nădăjduim să-i străbatem în 16—17 zile, socotind și vreo 2—3 zile de oprire, în caz de vreme nefavorabilă.

20 mai

Azi am lăsat în urmă o bună parte din drum. „Săgeata" a străbătut 130 de kilometri. Am înaintat destul de repede în

locurile unde gheața era netedă, iar vîntul bătea prielnic. Sania ar fi ajuns poate și mai departe, dacă n-ar fi trebuit să dăm jos de două ori toată încărcătura, pentru a trece vehiculul peste dealuri cu panta cam abruptă. De fiecare dată, am fost nevoiți să cărăm lucrurile pe distanțe de cîteva sute de metri. Am și urcat mult. Aici, în apropierea coastei, regiunea este pe alocuri muntoasă.

Seara, însă, uităm de oboseală. Am străbătut într-o singură zi cam a zecea parte din distanța pînă la Thule! În timp ce eu ung motorul, Niels pregătește masa și Karel topește zăpada pentru strîngerea proviziei de apă.

Karel pare trist. Pînă la urmă aflu pricina. Azi e ziua mamei lui; se gîndește cît de mult suferă ea, crezîndu-l mort.

Cu lampa de petrol aprinsă, temperatura din cabină este de 12 grade peste zero, ceea ce e foarte plăcut. Nici nu e nevoie să ne băgăm în sacii de dormit.

21 mai

Din nou am făcut o ispravă bună: 115 kilometri într-o singură zi, deși urcușul continuă. O singură bucată a drumului ne-a fost potrivnică și anume ultimii 7—8 kilometri. Aci „pavajul" nostru alb era ondulat, numai valuri-valuri, ceea ce ne-a stînjenit înaintarea.

Marcajele pe care le-am așezat, cu prilejul alcătuirii depozitelor intermediare, se dovedesc a fi călăuze de mare preț. N-am pierdut decît o dată drumul și nu ne-a fost de loc greu să-l regăsim.

22 mai

Iată-ne la prînz, la ultimul depozit intermediar, aflat la 300 de kilometri la vest de „Creasta Cocoșului". Ne completăm încărcătura de combustibil și o pornim imediat mai departe, cu sania plină.

S-a stîrnit un vînt puternic dinspre nord-est. Nu-l putem însă folosi ca să împingă „Săgeata", deoarece terenul urcă mereu.

De acum s-a terminat cu marcajele. Va trebui să ne orientăm calea după busolă și să stabilim poziția cu ajutorul sextantului. Un aparat special, montat la sanie, ne arată în fiecare zi distanța parcursă.

Seara, sîntem la vreo 370 de kilometri la apus de „Creasta Cocoșului". Am parcurs deci peste un sfert din drum!

Temperatura a început să scadă.

23 mai

Curajos băiat Niels! Îi datorăm foarte mult, poate chiar viața.

Iată cum s-au întîmplat lucrurile. La 20 de kilometri de la pornire, terenul și-a schimbat cu totul înfățișarea. Urcăm și cobo-

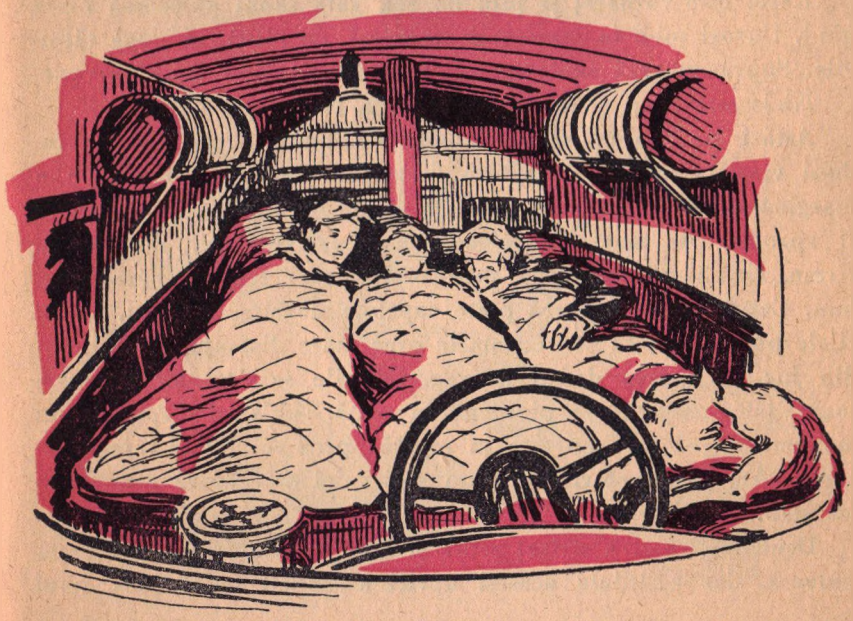

rîm mereu dealuri albe. Din păcate, consumăm cu acest prilej cam mult combustibil. Mai rău e că între dealuri sînt adesea crăpături adînci, care trebuie ocolite. Uneori nu le zăresc decît în ultimul moment, așa că sînt nevoit să frînez brusc, pentru a evita o nenorocire.

Toți sîntem foarte încordați și simțurile încearcă să prindă orice cută periculoasă a gheții, pentru a opri la timp sania.

Povestea drumului nostru pare destul de searbădă, prin notațiile mele scurte. Sînt obișnuit, din viața mea de marinar, cu stilul jurnalului de bord, în care sînt trecute, cu tonul cel mai sec, împrejurările de zi cu zi. Mă voi abate uneori de la această regulă, deoarece am sentimentul unui tată, mereu îndemnat să lungească vorba istorisind despre însușirile băieților lui.

Niels și Karel mi-au devenit foarte dragi. Nu știu ce m-aș fi făcut fără ei.

Karel este vorbăreț și plin de zel, gata să-mi ghicească orice gînd. Uneori mi-o ia înainte și se apucă, de pildă, să ungă tălpicile. Supraveghează sania cu cel mai ascuțit simț de observație.

Niels este tăcut și stăruitor, mîndru, cu reflexe de șoim.

Astăzi s-a repezit să ne scoată din mare primejdie, riscîndu-și viața. Coboram cu viteză destul de mare. Karel sta pe o margine a saniei, gata să dea semnalul de alarmă, dacă ne-am fi apropiat de una din acele păcătoase crăpături. Eu țineam cîrma, fără să-mi fac grijă prea multă, căci terenul părea mai bun. Cerul coborîse parcă peste capetele noastre, cenușiu, ca în zilele posace, așa că nu vedeam la prea mare distanță, iar relieful din jur ne apărea destul de vag. Culmile se desenau tremurătoare, iar urcușurile se pierdeau în ceață. Niels mi-a spus la un moment dat că ceva nu este în regulă: prea se clatină tare baloturile. Am pipăit sforile și n-am găsit nici o rosătură sau vreun loc slab.

Deodată, Karel a strigat scurt și ascuțit. Am frînat din toată puterea, dar zgîlțîiala acestei opriri a smucit baloturile; unul

dintre ele s-a desfăcut din legătură și s-a rostogolit la vale. Am tras un țipăt, deoarece eram în primejdie să pierdem cea mai însemnată provizie de alimente.

L-am văzut pe Niels în plină cădere, ca și cum ar fi țîșnit din sanie în același timp cu pachetul. Nici nu știu cînd a dispărut de lîngă mine. Nu izbutea însă să oprească rostogolirea balotului, fiindcă lunecarea nu-i oferea nici un punct de sprijin. Aproape de crăpătură, s-a aruncat fără șovăire, ca o barieră vie, în fața prăpastiei; se apucase cu mîna de o ieșitură a gheții.

Oprise astfel pierderea balotului și ne salvase de înfometare.

Întîmplarea s-a petrecut fulgerător; n-am putut ieși din sanie decît după ce Niels sărise ca să ne scape de primejdie. Cînd l-am tras de acolo, tremura ca un arc de oțel.

Ne-au trebuit mai bine de trei ore pentru a scoate sania din viroage și a porni mai departe. Cu toate acestea, în cursul zilei de azi am străbătut 68 de kilometri.

La oprire, termometrul arăta o scădere simțitoare a temperaturii: 26 de grade sub zero. Lampa de petrol abia aburește aerul în jurul ei; temperatura din cabină nu trece de un grad peste zero. Va trebui să ne culcăm în sacii de dormit. A început să ningă și vîntul stîrnește, din cînd în cînd, vîrtejuri de zăpadă.

Micile neajunsuri nu pot să înrîurească starea noastră sufletească, care-i, hotărît, foarte bună. Sîntem la 458 de kilometri de coasta răsăriteană a Groenlandei: am parcurs o treime din drum!

Parcă și Rolf latră astăzi mai vesel.

12. ÎN VISCOL

24 mai

Ne trezim dimineața într-o situație cu totul schimbată.

Temperatura a scăzut la 36 de grade sub zero. Viscolește și abia izbutim să vedem ce-i în fața noastră. Totuși sîntem hotărîți să pornim. Motorul merge din plin, dar sania nu se urnește. Tălpicile s-au lipit de gheață și trebuie să ne folosim de răngi ca să le desprindem.

O luăm în sfîrșit din loc, dar înaintăm foarte încet. Din cînd în cînd, sîntem nevoiți să coborîm, pentru a împinge sania, căci aceasta se prinde mereu, ca într-un clei, în zăpada proaspăt căzută.

Culmea ghinionului: ni se mai și rupe o tălpice. Noroc că avem cu ce s-o înlocuim. Ca să prindem noua tălpice, trebuie însă să descărcăm sania de tot ce e în ea și apoi s-o săltăm în sus, într-o parte.

Temperatura scade mai departe. Pe un ger de aproape 40 de grade sub zero și pe viscol nu-i de loc plăcut să robotești astfel ore întregi, sub cerul mînios.

Cristalele de zăpadă îți înțeapă obrazul ca niște ace. Lui Niels i-a degerat degetul mic de la piciorul drept și îi dau îngrijirile necesare. Să nădăjduim că nu-i nimic grav.

Astăzi n-am parcurs decît 16 kilometri. Ne culcăm necăjiți. Lampa de petrol nu împiedică temperatura să scadă la zero grade.

Seara, aburii respirației și ai „bucătăriei" noastre se depun pe pereții cabinei, sub formă de chiciură, într-un strat gros.

27 mai

Starea noastră a devenit îngrijorătoare. De trei zile, un viscol năprasnic, care-ți taie respirația, ne-a pironit pe loc. Vîrtejurile de zăpadă întunecă cerul. Nămeții cresc în jurul „Săgeții" și frigul este îngrozitor. Degerătura lui Niels e mai gravă decît am crezut.

28 mai

Nimic de făcut. Trebuie să așteptăm. Viscolul continuă să răscolească zăpada în nămeți. Temperatura a mai crescut. Afară e 16 grade sub zero, în cabină 5 grade peste zero. Am putea face și mai cald, dar drămuim petrolul. Zăpada este înaltă de peste un metru, Rolf înoată în ea, într-un fel caraghios.

29 mai

Ne-am trezit dimineața înviorați: deasupra, cer senin. În sfîrșit! E așa de frumos, că uit pentru o clipă unde mă aflu.

Numai că sania trebuie dezăpezită. Muncim jumătate de zi la dezăpezire, apoi pornim în sfîrșit. Înaintăm foarte greu; „Săgeata“ se împotmolește mereu în zăpada moale. Nu reușim să luăm urcușurile pieptiș, ci în ocoluri, care ne răpesc mult timp. Cîteodată trebuie să coborîm și să împingem din urmă vehiculul.

Am străbătut totuși vreo 30 de kilometri spre apus. E puțin, dar tot e ceva.

Termometrul s-a urcat la 3 grade sub zero. O astfel de temperatură e normală pentru acest sezon.

Niels are dureri mari la degetul degerat. Mi-e teamă că va fi nevoie să stîrpesc răul din rădăcină. Bietul băiat nici nu știe ce necaz îl așteaptă! În orice caz, de acum înainte nu-l mai las să părăsească cabina.

30 mai

Pe la mijlocul zilei, pete negre încep să-mi joace în fața ochilor, apoi totul se întunecă. E un fenomen de orbire trecătoare, cauzat de strălucirea zăpezii. Nimic de făcut! Mă leg la ochi cu un fular albastru. „Șoferul de rezervă“, Karel, ia conducerea.

31 mai

Și azi a condus Karel. L-am pus pe Niels să-l ajute în cercetarea drumului. Seara mă dezleg la ochi și constat că văd aproape bine. De mîine voi purta ochelarii înnegriți cu fumul lămpii de petrol.

1 iunie

Azi-dimineață am zărit spre sud două piscuri înalte. Dacă harta Groenlandei de care dispunem ar fi mai amănunțită, ne-ar putea servi ca puncte de orientare — dar nu le găsesc însemnate nicăieri.

Înaintăm ceva mai bine. Avem o pană la motor, dar izbutesc s-o repar. Niels n-a putut dormi toată noaptea, chinuit de dureri.

13. CORABIA ALBĂ

3 iunie

Au trecut 18 zile de cînd am pornit în marea noastră călătorie şi nu sîntem decît la mijlocul drumului. În ultimele două zile n-am putut înainta decît 70—80 de kilometri, din cauza terenului frămîntat şi a troienelor. Alimentele se împuţinează şi ne e teamă că va trebui să sacrificăm cîinele, care mănîncă mult. Pe deasupra, am ajuns la o înălţime de vreo 2 300 de metri peste nivelul mării şi de aceea obosim foarte uşor. Totuşi, nu ne pierdem curajul.

Degerătura de la piciorul lui Niels nu mă lasă să dorm. Băiatul se vaietă înăbuşit, cu capul între palme, ca să nu-l auzim. Hotărîrea mea de a-i tăia degetul nu-l sperie. Nu-şi mai simte locul degerat: doar carnea din jur îl doare.

Facem pregătirile pentru operaţie. Am încălzit bine cabina. Karel şi-a agăţat lanterna în mijlocul ei...

Strașnic băiat! Şi-a muşcat buzele la sînge, dar n-a scos nici un ţipăt; abia pe la sfîrşit, a gemut o dată greu şi a leşinat.

Rana a sîngerat puternic în timpul operaţiei. Am spălat-o cu alcool, apoi am pansat-o.

Noaptea, cînd s-a trezit din leşin, i-am liniştit durerile, pe cît s-a putut, cu antinevralgice. N-a mai adormit pînă spre dimineaţă.

Am ieşit puţin din sanie să mă plimb, tulburat de suferinţa lui. La miezul nopţii, Soarele lumina puternic, pe un cer de un albastru adînc.

6 iunie

În timpul dimineţii, cerul se împurpurează în ghirlande colorate, ca şi cum curcubeul şi-ar fi schimbat forma, iar farmecul

lui s-ar fi desfăcut în cercuri și volte. Nu înțeleg despre ce minune poate să fie vorba. Privim uluiți: avem senzația înșelătoare că orizontul se rotește. Se desfășoară jocul unor cercuri de carnaval, care plesnesc în pîlnii orbitoare. Arcurile se aruncă asemenea unor poduri străvezii între lumi. Deodată, zeci de inele se înșiră de-a lungul unei bare aurite și se învîrtesc acolo, amețitor, apoi se opresc deodată și ne privesc îndelung, ca niște ochiuri sîngerii. Se rostogolesc apoi pe un deal amăgitor și rotirea continuă, cu repeziciunea gîndului. Nici eu, nici băieții nu ne explicăm acest fenomen nou și tulburător.

Rotirea minunată n-a ținut mai mult de cîteva minute. Karel este de părere că poate să fie un miraj și ne frămîntăm mintea să găsim o lămurire. Niels botează rotirea de adineauri „Carnavalul Polar".

Motorul huruie, iar tălpicile saniei zbîrnîie, zburînd peste zăpada foarte lunecoasă. Rana lui Niels se închide și „Săgeata" noastră a înaintat în ultimele trei zile cu 250 de kilometri! Peste două treimi din drum se găsesc acum în urma noastră. A început coborîșul.

Temperatura se ridică treptat pînă la 7 grade. Apa formează repede pîrîiașe subțiri, prin care razele Soarelui își desfac culorile. Vedem ceasuri întregi cum pe muchiile, pînă acum înghețate, pîlpîie o irizare, apoi șuvoaiele se reped spre înclinările domoale și se pierd în văi.

Ne întrebăm iarăși de ce natură ar putea să fie fenomenul care ne-a apărut și ne dăm cele mai fanteziste explicații. N-am auzit vorbindu-se niciodată de așa ceva, cu toate că am colindat mări și țări. Cunosc povestea, oarecum asemănătoare, a unor cercetători care se întorceau din Kamciatka, dar minunea văzută de ei nu era altceva decît o răsfrîngere a luminii pe spinarea piezișă a ghețarilor, în așa fel, încît pe fața lucie a acestora se forma o imagine multicoloră. Niels mă face atent că totul s-a petrecut aproape de orizont.

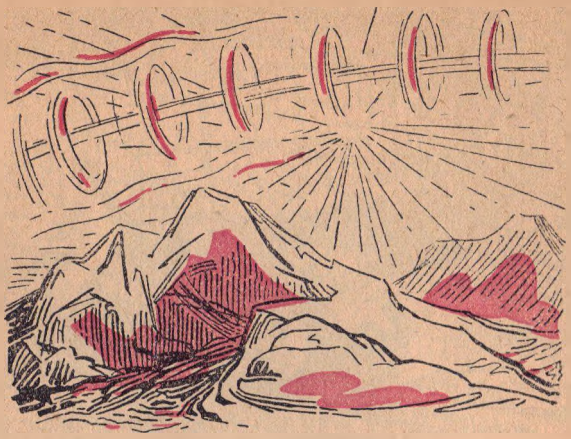

Ne batem capul multă vreme și tot nu sîntem mulțumiți de presupunerile noastre. Am dori să revedem „Carnavalul Polar". Ne dăm bine seama că mișcarea globurilor este amăgitoare.

Ungem tălpicile săniilor pentru a grăbi mersul.

De ieri am început să călătorim cu pînza înălțată în bătaia vîntului. „Corabia" a intrat în funcțiune, favorizată de coborîș. Era și timpul. Nu mai aveam decît vreo 30 de litri de combustibil.

Poate că viața lui Rolf nu va mai trebui sacrificată!

14. O ETAPĂ GREA

7 iunie

Azi-dimineață parcursesem în primele cinci ore o distanță de 185 de kilometri, împinși zdravăn de vîntul din spate, pe o gheață foarte netedă!

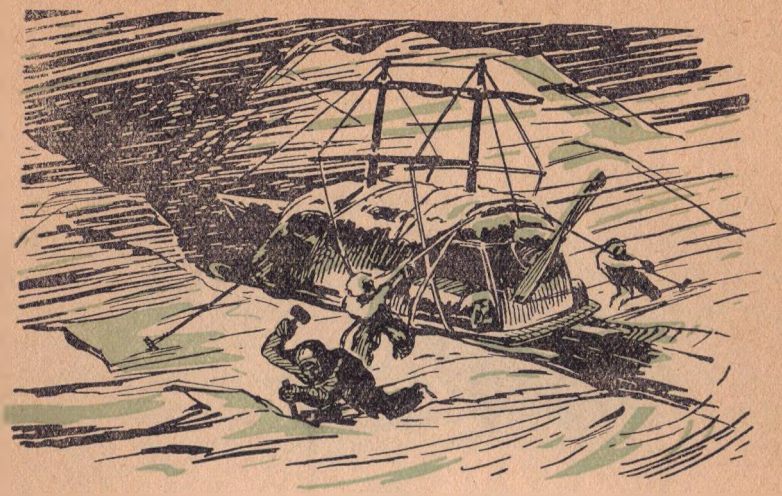

Dacă terenul n-ar fi fost accidentat, am fi ajuns și mai departe. Temperatura a crescut din nou: 10 grade peste zero — ceea ce grăbește topirea zăpezii.

Spre prînz, brusc, schimbare de vreme!

În cîteva minute, nori grei și negri acoperă cerul. Începe să ningă și să viscolească. Strîngem pînzele și oprim. Nu ne putem permite să consumăm puținul combustibil pe care-l mai avem, luptînd cu furtuna de zăpadă.

Temperatura scade brusc la 8 grade sub zero. Nu se mai vede de loc.

Rafalele vîntului devin atît de violente, încît amenință să răstoarne sania. Sîntem nevoiți să o prindem cu cabluri, de țăruși înfipți în gheață.

Pentru cît timp sîntem iarăși pironiți? Și cînd te gîndești că nu mai avem alimente decît pentru 2—3 zile!... Băieții mă roagă totuși să cruț cîinele. Micșorăm porțiile zilnice de mîncare.

Profit de oprire, pentru a face unele reparații mărunte.

8 iunie

Vijelia continuă. 15 grade sub zero. Gerul este usturător. În cabină, 4 grade sub zero, căci economisim petrolul, care e pe sfîrşite.

Simţămîntul neputinţei noastre este îngrozitor. Cine ştie dacă acesta nu este sfîrşitul, dacă împărăţia albă nu ne va fi mormînt!... Şi atunci nimeni nu va şti măcar cum şi unde am pierit.

9 iunie

Spre prînz, viscolul slăbeşte. Pornim motorul, după ce desţepenim sania din gheaţă şi curăţim suprafaţa de alunecare din faţa noastră. „Săgeata" o ia din loc, parcă bucuroasă de a scăpa din nemişcare. După o jumătate de oră de drum, putem pune motorul la odihnă, căci coborîm cu vîntul în spate. Rezultatul: 55 de kilometri.

Temperatura în creştere. Niels a putut face astăzi primii paşi afară.

10 iunie

Zi bună. Vînt dinspre răsărit. Temperatura în creştere. „Săgeata" alunecă, cu pînzele întinse, spre apus. Sîntem bine dispuşi, dar mîncarea puţină din ultimele zile ne-a cam slăbit.

12 iunie

După socotelile mele, am străbătut peste 1200 de kilometri şi nu mai sîntem decît la vreo 80—90 kilometri de ţintă. Spre nord-est mi se pare că recunosc nişte munţi, însemnaţi pe hartă, în apropierea coastei. Alimentele şi combustibilul sînt pe sfîrşite.

Peste cîteva zile se împlineşte o lună de la plecarea noastră.

15. O SUTĂ DE SORI

13 iunie

Nici vîntul și nici înclinarea terenului nu ne mai ajută să înaintăm. Crăpăturile gheții, pîraiele care curg spre coastă sînt tot mai stînjenitoare. Totuși parcurgem vreo 50 de kilometri.

Seara se văd spre apus niște semnale roșii izbucnind spre cer; apoi se văd semnale albastre și la urmă iarăși roșii, asemenea unor jocuri de artificii. Acest lucru ne amintește semnalele pe care le-am zărit iarna la „Creasta Cocoșului".

Ce să fie?

Foamea ne chinuie tot mai rău. Astăzi n-am mîncat decît patru pesmeți fiecare și o conservă mică de pemmikan. Nu mai avem petrol pentru lampă și dîrdîim de frig.

Cît dorim un ceai fierbinte! Cît n-am da să ne putem încălzi mîinile la o sobă sau să dormim într-un pat moale!...

Munții peninsulei la capătul căreia se află localitatea Thule se văd bine — și acest lucru ne dă curaj. O rachetă vine dinspre răsărit și se așază pe unul dintre piscuri; apoi după o jumătate de oră, o ia înapoi. Întindem pînzele saniei și facem semne cu niște cîrpe colorate, dar nu ne zărește.

14 iunie

S-a lăsat ceață. Pornim totuși, cu prudență. Peste o oră și jumătate, „Săgeata" se oprește, după cîteva pocnituri înfundate ale motorului. Rezervorul de combustibil e gol. Noroc că nu mai sîntem decît la vreo zece sau cincisprezece kilometri de coasta apuseană a Groenlandei!

Ținem sfat. Hotărîm să o pornim pe jos, cu schiurile noastre, scurte și late, care nu se înfundă în zăpadă, și cu cîte o desagă în spate. Ne echipăm, dar între timp ceața s-a lăsat atît de deasă, încît nu se mai vede nici pînă la doi pași. După încă o

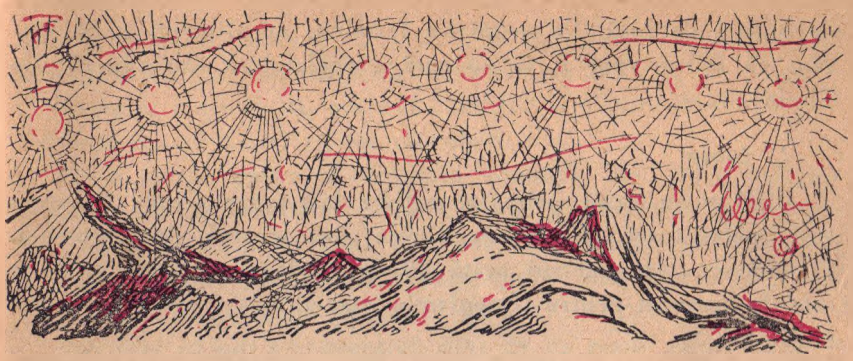

încercare de a ne croi drum, ne înapoiem în cabina saniei, căci altfel riscăm să ne trezim în fundul unei crăpături. De altfel, la Thule nu am putea nimeri, în nici un caz, orbește.

Temperatura scade pînă la 4 grade sub zero.

Din nou „Carnavalul"! . . .

Tresărim și sîntem numai ochi. Vălurile de ceață au fost deodată străbătute de o lumină parcă fără izvor, dar atît de pătrunzătoare și îndepărtată, încît ne încîntă. Conturul reliefului ia o înfățișare ciudată. Lumina trandafirie este atît de radioasă, atît de vie, încît ne cuprinde simțămîntul zilelor frumoase și, în același timp, neliniștea necunoscutului. Lucirile cerești par jerbe de aur. Ni se pare că deslușim iar o rotire a sferelor, care se pierde în infinit. Cununi argintii se împletesc în jurul nostru.

Mișcarea aceasta este desigur soră cu primul fenomen, care s-a desfășurat într-o zi mai clară. Minutele tulburătoare trec repede și ne lasă pradă nedumeririlor noastre.

Rolf începe să latre și abia cu greu îl liniștim. O dată cu străluminarea pîclei, termometrul începe treptat să se urce. În cîteva ore a ajuns la 17 grade peste zero, cea mai înaltă temperatură din vara aceasta.

Înainte de a ne culca, mîncăm ultimii pesmeți și cîte o lingură

de untură de focă. De acum s-a terminat cu alimentele. Să sperăm că mîine vom fi într-o casă groenlandeză sau daneză din Thule!...

15 iunie

Cînd m-am trezit, prima senzație a fost aceea a unei temperaturi înăbușitoare, din cauza căreia sînt leoarcă de nădușeală. Într-adevăr, termometrul arată 26 de grade peste zero, ceea ce este de necrezut pentru Groenlanda, mai ales la această latitudine nordică.

Băieții mai dorm. Deschid ușa cabinei și mi se pare că visez. „Minunea" pe care am văzut-o de două ori se arată în fața mea în toată splendoarea. Vălurile de ceață s-au topit. Înspre sud, pe cer, strălucesc nemișcate mici discuri purpurii. Le număr — sînt tocmai o sută, înșirate ca niște perle sclipitoare, într-un arc grațios.

Un joc uriaș de oglinzi, ce par sprijinite de orizont, reflectă în sute de imagini discurile care parcă se mișcă în cercuri, în vîlvătăi. Zăpada este pretutindeni irizată, ca și cum aripi gingașe ar flutura în aer.

Îi strig pe băieți. Glasul meu răsună ciudat, ca tot ce se întîmplă. Ceea ce pînă acum ni se arăta ca o minune, pare de această dată un spectacol măreț, pus la cale de o minte genială. Dar cum, oare? Deocamdată nu știm încă și degeaba am încerca să ghicim.

Pînă una alta, întîmplarea aceasta extraordinară ne încurcă planurile. În jurul nostru s-a făcut o căldură care nu ne ajută de loc la drum.

Peste tot curg șuvoaie de apă spre vale, spre coastă. Împărăția albă se topește! Tălpicile saniei s-au scufundat în omătul ud.

Nu înțeleg nimic; îmi dau însă seama că trebuie acționat repede. Ne echipăm în mai puțin de un sfert de oră. Niels a mai găsit puțină zeamă de lămîie. O îndulcim și bem, în picioare,

cîte un păhărel, care ne dă puteri. O ceașcă de cacao fierbinte ar fi fost desigur mai bună, dar de unde s-o iei?

Pornim, după ce am aruncat „Săgeții" o privire de despărțire. Poate că n-o să o mai vedem niciodată.

Niels merge greu; îl sprijinim amîndoi. Rolf fuge înaintea noastră. Cu cît înaintăm, pîraiele cresc și schiurile se cufundă mai adînc în udătură. Pînă la urmă, le aruncăm și continuăm drumul în cizmele îmblănite, transpirînd și răsuflînd greu. După vreo cinci kilometri, ne oprim, istoviți.

Am luat cu noi termometrul. Sînt 29 de grade peste zero. Ce palid ne pare Soarele cel adevărat, ridicat puțin peste orizont, față de ghirlanda sorilor, care a rămas, nemișcată, pe boltă! ...

După o scurtă odihnă în picioare, pornim mai departe. Dar cît de încet înaintăm!

Ore și ore nesfîrșite, în care, la fiecare pas, piciorul trebuie scos din zăpada apoasă în care s-a scufundat. Vîntul bate în rafale dinspre nord, dar e un vînt cald, ca zefirul, cum nu cred că s-a mai pomenit vreodată prin aceste locuri geroase.

„Înainte, cu orice preț!" Acesta e gîndul fiecăruia dintre noi. Altă scăpare nu există. Fața lui Niels e crispată de efort și durere, dar nu spune nimic. Bălăcește și el, ca și noi, prin apă și prin zăpadă. Visăm un adăpost, o mîncare bună, o saltea moale. Tihna și căldura unui cămin ne apar drept cel mai frumos dintre visuri.

Dar în lumea aceasta albă și crudă nu se aude decît clipocitul apelor care curg la vale, plescăitul pașilor noștri greoi și scîncetele lui Rolf, care și-a zdrelit o labă într-un sloi de gheață.

În sfîrșit, primele stînci, în mijlocul zăpezii ...

Țărmul nu mai poate fi departe. Ne așezăm pe o piatră. Sîntem năduși pînă la piele. Scoatem hainele și pornim mai departe, în cămăși și cojoace fără mîneci, de parcă n-am fi în Groenlanda. Sorii purpurii — cum i-am numit — stau și acum ficși pe locurile unde i-am zărit, cînd ne-am trezit dimineața, în regiunea de sud a cerului.

16. THULE

Am ajuns la marginea platoului de gheață. Aci începe o întinsă cîmpie de piatră și apoi vine morena, formată din bolovăniș și pietre.

În vale, se zărește în sfîrșit Thule, cu casele ei răzlețe! Multe din ele sînt inundate. În port, nici un vas, nici o barcă, nici un om.

Începem coborîșul, printre apele care șerpuiesc spre golf. Niels abia mai poate să meargă. Îl sprijinim de subțiori, deși abia ne mai ținem pe picioare. Ceasurile se scurg nesfîrșite.

Rolf șchioapătă, dar latră mereu. Nici un cîine nu-i răspunde.

Acum am ajuns. În port nu e nimeni. Nu știm ce să credem. Apa mării, care spumegă, a crescut atît de mult, încît din unele case se vede doar acoperișul, iar cheiurile au dispărut de mult, sub valurile înalte. Sute de sloiuri plutesc printre locuințele inundate. Simt cum deznădejdea mă cuprinde și îndur cu greu privirea întrebătoare a băieților.

Deschid ușa unei case. E pustie. Alta — la fel. Cercetăm zeci de case — în nici una nu se vede vreun om.

Thule, așezarea groenlandeză mult visată, este părăsită. Iată groaznicul adevăr! . . .

„Șiragul celor o sută de perle", cum numește Niels sorii purpurii, rîde parcă de noi.

Poate că am febră și tot ce văd e doar o închipuire bolnăvicioasă a minții mele . . .

Pe înălțimea unei stînci se vede o casă mai solid construită. Lîngă ea zăresc doi stîlpi metalici, asemănători celor purtați de escadrilele aeriene, care ne-au stîrnit atîtea nedumeriri în toamnă.

În casă ne-am putea odihni și aceasta e cea mai arzătoare dorință a noastră. E departe de torentele de apă, care devin năvalnice, ducînd spre golf leșurile a nenumărate animale arctice.

Apucăm spre adăpost. Facem vreo două ore pentru a urca cele cîteva sute de metri. Pe Niels îl ducem mai mult pe sus, iar cîinele scînceşte jalnic.

Am ajuns. Casa e construită din încăperi prefabricate. În preajmă se văd diferite instalații pentru cercetări științifice, dar n-avem puterea să ne uităm mai de aproape la ele.

Deschidem ușa. De necrezut! Paturi curate, parcă anume pregătite. Alimente în dulapuri.

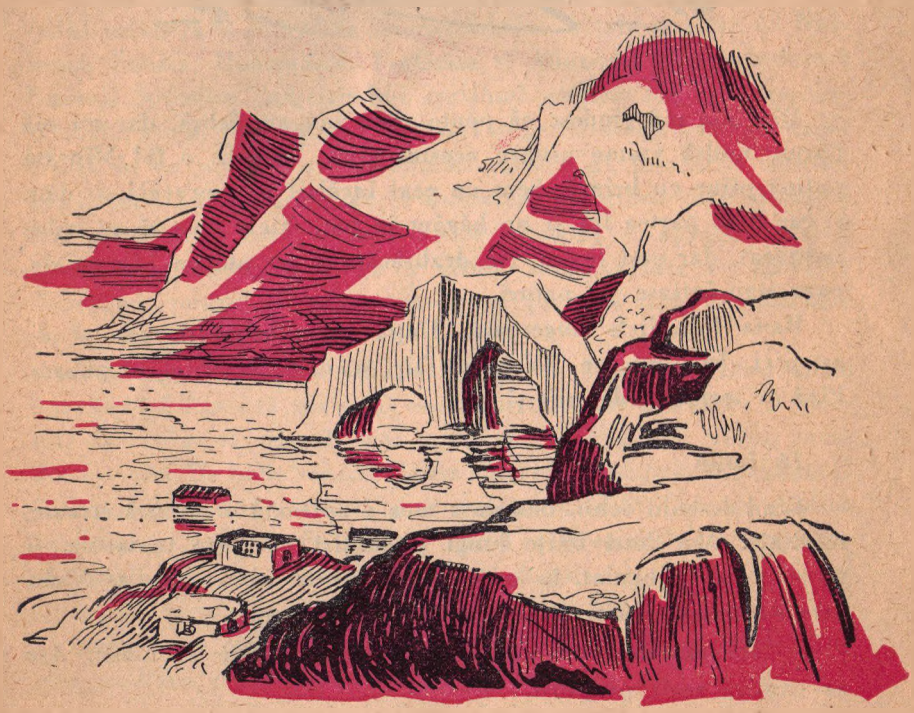

Din nou mă gîndesc că poate visez sau am febră, dar nu mă opresc multă vreme asupra acestui gînd. Ce-o fi, o fi! Mîncăm puțină pîine cu brînză, bem un ceai încălzit la repezeală, îi dăm și lui Rolf partea lui și ne băgăm în pat. Niels vrea să se culce îmbrăcat, dar nu-l lăsăm. Ne dezbrăcăm și ne punem pijamalele, care stau întinse pe paturi.

Rana lui Niels sîngerează. După atîtea eforturi, era și de așteptat. În timp ce Karel sforăie, o dezinfectez și o pansez. Pînă să termin, adoarme și el.

16 iunie

Cînd deschid ochii, deasupra mea e aplecată o făptură stranie, măslinie. Are două brațe lungi și subțiri, ca niște tentacule, și un cap înalt, țuguiat, în care nu deosebesc nimic precis. Niels, care s-a trezit tocmai atunci, mă privește îngrozit.

— Un om dintr-un alt sistem solar! rostește el uimit. Așa se explică sorii purpurii.

Dar amăgirea nu ține mult timp. Pretinsul călător cosmic apasă pe un buton aflat la șold și costumul se deschide, pentru ca din el să iasă un om ca toți oamenii.

*

În drum spre Europa, în cabina rachetei de pasageri, Erik, Karel și Niels aflară de la un om de știință sovietic, geologul Ivan Rozov, explicația ciudatelor întîmplări din ultimele zile.

Era vorba de o încercare grandioasă de topire a gheților Groenlandei. Pentru a se evita o calamitate, populația fusese, într-o primă perioadă, evacuată, căci experiența trebuia să cuprindă neapărat întreaga insulă.

Rozov le spuse că această acțiune de mare amploare era rodul colaborării științifice internaționale. Statele nordice — Norvegia, Suedia, Danemarca, Finlanda și Islanda — se adresaseră Uniunii Sovietice, solicitîndu-i sprijinul pentru topirea acoperămîntului alb al Groenlandei. Savanții sovietici aveau o bogată experiență în ce privește transformarea naturii în ținuturile nordice ale Siberiei. După tratative și dezbateri științifice care duraseră mai puțin de o lună, planul fusese întocmit și aprobat. Marea insulă avea să dobîndească o climă asemănătoare cu aceea a Norvegiei, putînd să adăpostească cel puțin o sută de milioane de locuitori.

Naufragiații îl copleșiră pe geolog cu întrebări. Erau acum bucuroși că fuseseră martorii unei atît de mari cutezanțe a omului, dar voiau să știe cît mai multe și, dacă s-ar fi putut, toate dintr-o dată. De unde venea căldura care radia asupra Groenlandei? Ghirlanda „sorilor purpurii" era cumva de vină? Cum se explica faimosul „Carnaval Polar" pe care-l admiraseră? Ce transportau escadrilele observate de ei cu luni de zile în urmă? Cum avea să arate Groenlanda după prefacerea climei ei?

Rozov, un rus înalt, spătos, cu o barbă neagră, uriașă, nu mai prididea cu răspunsurile.

— „Sorii purpurii", cum îi numiți voi, sînt puternici generatori de lumină și căldură. Vor dărui insulei o zi veșnică. Pe întreaga suprafață a Groenlandei se va putea dezvolta o vegetație bogată și variată. Radiațiile sorilor, rezultat al unor complicate procese nucleare, sînt îndreptate anume spre suprafața insulei — așa cum reflectoarele luminează scena unui teatru.

— Și cum se susțin acești generatori în spațiu? întrebă Erik Kersun.

Rozov le spuse că savanții sovietici îi montaseră pe niște sateliți artificiali ai Pămîntului, lansați în cosmos de la marea stație astronautică din Munții Caucaz.

— Sateliți artificiali? interveni Karel uimit. Știam că sputnicii se învîrtesc în jurul Pămîntului, în timp ce ghirlanda sorilor e nemișcată pe cer ! . . .

Ivan Rozov zîmbi.

— Deși sînt nemișcați pe cer, se rotesc și ei în jurul globului terestru. E vorba de sateliți de felul celor pe care specialiștii îi numesc „staționari" sau „fiși". Rotindu-se la înălțimea de 35.810 kilometri deasupra suprafeței planetei noastre, în dreptul ecuatorului, dinspre apus spre răsărit, ei înconjoară Pămîntul în 24 de ore, adică în același interval de timp în care globul se învîrtește în jurul propriei sale axe . . .

— Încep să înțeleg! îi luă vorba din gură Niels. De fapt nu sînt imobili. Ei par însă astfel, cînd îi privim de pe Pămînt, fiindcă îi vedem mereu în același punct al bolții, din pricina felului cum se rotesc.

— Așa este! Sateliții staționari au alcătuit „șiragul celor o sută de perle", iar multe din minunățiile „Carnavalului Polar" se datorau unor efecte ale abaterii și răsfrîngerii razelor lor prin cristalele de gheață aflate în mișcare, în atmosferă, sau pe oglinda platoului alb al insulei.

— Credeți că ceea ce se înfăptuiește în Groenlanda, se va putea realiza și în alte locuri? întrebă Karel.

— Fără îndoială! Există de acum planuri, ca gigantica experiență a topirii gheţurilor să fie folosită pentru acţiuni asemănătoare, în alte insule ale Arcticii, iar apoi, ca o supremă încoronare, să se treacă la schimbarea climei Antarctidei. O suprafaţă de aproape două ori cît Europa va dobîndi astfel o climă prielnică omului.

Niels se interesă cine era cel pe care, la început, îl luase drept un om din alt sistem solar. Acesta făcea parte dintr-un grup de cercetători ai fenomenului, cu baza la Thule. Existaseră temeri ca, în afara razelor de căldură şi a celor luminoase, sorii artificiali să nu producă şi unele raze dăunătoare corpului omenesc; de aceea îmbrăcase un costum special de protecţie. În fapt, aceste temeri nu se adeveriseră. Cît despre escadrilele de avioane şi rachete, pe care le zăriseră la „Creasta Cocoşului", acestea transportau, spre coasta de vest a Groenlandei diferite instalaţii şi materiale necesare desfăşurării marii acţiuni ...

*

... Zburaseră deasupra Angliei şi acum aveau sub ei oglinda albastră a Mării Nordului. Curînd, se ivi în depărtare coasta Norvegiei, cu fiordurile ei nenumărate. Aci aveau să se despartă de Erik, care rămînea la Oslo.

Niels şi Karel se apropiară de el.

— Ai fost pentru noi ca un părinte! spuse Niels. Ne vom aminti mereu de tine, de „Creasta Cocoşului", de „Insula Focelor", de „Săgeata", de expediţia spre Thule! ...

— Şi în vara viitoare te aştept, împreună cu Niels, la Brno. Plecăm cu toţii la Praga şi de acolo la Karlovy-Vary. I-am şi telegrafiat tatii; mi-a răspuns că se va bucura nespus de mult să te cunoască.

Rolf începu să latre.

— Bineînţeles că vii şi tu, adăugă Niels — şi toţi rîseră cu poftă.

Nr. 4114

Redactor de carte: I. Hobana
Tehnoredactor: G. Tănase
Corector: Fl. Mihăilescu

Dat la cules: 21. X. 959. Bun de tipar: 1. XII. 959. Tiraj: 25.100. Hîrtie: semivelină de 65 gr. m. p. Coli de tipar: 4,75. Coli de editură: 3,5. Format: 16/61×86. Com. editurii 3385. Ediție: I. A: 01844. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 (R).

Tiparul executat la Intreprinderea Poligrafică Cluj, str. Brassai 5—7, sub comanda nr. 9118/1959

F: 1357

Lei 2,10